

Glasiło Slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja dvomesečno.

Številka 1-2

V Ljubljani 1. januarja 1943-XXI.

Letnik XLVI

V novo leto 1943

Posledice vojne v naši pokrajini so usodno prizadele med drugim prebivalstvom tudi čebelarje. Mnogim je poleg domačije pogorel čebelnjak z vsemi panji in čebelami. Nešteti čebelarji so morali zaradi vojnih razmer zapustiti svoje domove in čebele, ki so ostale prepuščene same sebi. Tu in tam se jih je usmilil sosed čebelar. Največkrat pa so postale žrtev in plen nerazsodnih in neodgovornih ljudi.

V tem žalostnem položaju ne moremo drugega storiti, kakor da si vsestransko pomagamo, kjer koli vidimo potrebo. S tem bomo omejili nesrečo, čebelarstvu prizadete rane pa bomo hitreje zacelili. Le trdna čebelarska skupnost in medsebojna pomoč bo rešila in spet dvignila naše čebelarstvo. Zato skrbimo z vsemi silami in močmi, da ohranimo preostale čebele, če nečemo doživeti popolnega propada slovenskega čebelarstva.

Najhitreje bomo dosegli svoj cilj, če začasno vsaj deloma opustimo čebelarjenje na med in se spet oprimumo našega starega in preizkušenešega načina čebelarjenja na roje. Kakor so tedaj čebelarji lahko prodali plemenjake in roje, tako bomo mogli storiti v bodoče tudi mi, ker bo po vojni gotovo veliko in živahno povpraševanje po živih čebelah. Že v preteklem letu je društvo prejelo s Poljskega naročilo za 100 rojev. Kmetijski oddelek Visokega Komisariata pa nam je poslal poziv, naj preskrbimo več rojev ali plemenjakov za pozivitev čebelarstva na Kočevskem, kjer je bilo uničenih mnogo čebel.

Za trgovino z inozemstvom je neobhodno potrebno, da bomo imeli kranjiče enotne mere, kakršne uporablja velečebelar in trgovec s čebelami Jan Strgar. Zato je podpisano društvo dalo napraviti v sporazumu s Kmetijskim oddelkom Visokega Komisariata 200 takih kranjičev, ki jih bo brezplačno dalo čebelarskim družnicam za vzorec. Po njih jih bo lahko napravil vsak količkaj spreten čebelar sam. Poleg tega bo imela vsaka članska izkaznica na hrbtni strani risbo s točnimi merami. Na znotranji strani bo imel pokrov 7 zarez (utorov), v katere bo lahko vsak čebelar pritrdil začetke satnic. S tem bo dosegel, da bo roj zidal satovje samo v podolžni smeri, ki je za prezimo-

vanje boljše nego poševna. Les naj bo smrekov, čist, brez grč in popolnoma suh. Komur ne bo zadoščal vzorec, naj poišče še zadevni opis v Slovenskem čebelarju iz leta 1926.

Vse društveno delovanje bo tudi v tekočem letu zvesto spremljal Slovenski čebelar. Izhajal bo vsak drugi mesec v istem obsegu in nakladi kot lani. Uprava je poskrbela, da ga bodo prejemale naročniki kolikor mogoče redno. Zato je odbor trdno prepričan, da mu bodo ostali vsi dosedanja naročniki zvesti. Vsak naj skuša pridobiti še kakega čebelarja za naročnika. Naše geslo bodi: Ne pasti, rasti, živeti moramo!

Med letom skrbimo, da bomo izboljševali čebeljo pašo. Po mnogih krajih naše pokrajine je spomladanska paša manj ugodna. Zato bomo zasadili čim več vrbovih sadik. Društvo jih bo tudi letos razpošiljalo. Naročite jih pravočasno. Glejmo, da bo imela v nekaj letih vsaka čebelja družina vsaj 1 vrbov grm ali drevo. Mislimo že sedaj na sajenje sončnic. Zavedajmo se, da imamo le od malokaterere rastline toliko koristi kot od nje. Tudi na ogrščico in repico ne pozabimo!

Ne držimo rok križem! Imejmo vedno pred očmi naš stari pregovor, ki pravi: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!“

Slovensko čebelarsko društvo
v Ljubljani.

Opraševanje rastlin in čebele

Fr. L.

Dandanes je že vsakemu šolarčku znano, da oprašujejo cvetje različnih rastlin večinoma žuželke, med njimi zlasti čebele. Dognanje tega medsebojnega odnosa pa še ni tako staro kot bi si mislili. Že davno prej so odkrili učenjaki pota daljnih zvezd, tajno oplemenjevanje v prirodi pa je bilo dolgo časa tudi učenemu svetu zapečateni knjiga.

Prvi je te medsebojne odnose med žuželkami in cvetjem odkril učitelj Kristijan Konrad Sprengel iz Spandaua na Pruskem. Živel je od 1750. do 1816. leta. To svoje odkritje je opisal

Označevanje matic

A. B.

v prelepem delu „O odkriti skrivnosti narave v sestavi in pri oprraševanju cvetja“. Njegove razlage so vzbudile prvotno malo pozornosti; imeli so jih za fantazije. Šele 70 let pozneje so vzbudile pozornost učenjaka Darwina, ki si je ugotovitve prisvojil kot lastne ideje. Znano je, da se ženski semenski deli plodnice na dnu cvetne čaše le redkokdaj oplode, če ni bila prej oprášena brazda pestiča, to je, če ni prišel nanjo cvetni prah z moškega cveta. To je isti pojav kot ga opazujemo v živalstvu pri oplemenjevanju jajčec s semenskimi nitkami. Medtem ko je pri živalih to oplemenjevanje neposredno, se pri rastlinah to ne more vršiti, ker se ne gibljejo svobodno in je treba prenašati oplemenjevalni cvetni prah na določeno mesto. To posredovalno službo opráševanja vrše največ žuželke, ki iščejo po cvetju hrane. Med temi žuželkami so najštevilnejše čebele in izvrše največ tega dela. Samo ena družina s tisoč in tisoč delavkami zmore več kot vse druge žuželke v dotičnem okrožju.

Ko obiskujejo čebele pri iskanju nektarja cvet za cvetom, prenašajo istočasno nehote cvetni prah na brazde pestičev in opravljajo s tem važno oplemenjevalno delo.

Uspeh tega dela so znanstveniki že prav točno preiskali. Znani čebelarški strokovnjak Zander je to dokazal na mnogih poskusih. Ko so na primer cvetočo vejico hruške zakrili z vato, ni rodila nikakega sadu. Na sosedni nezakrili veji s približno enakim številom cvetov je pa bilo 35 hrušk. Enako so opazovali pri drugih koristnih rastlinah. Drevede jablan je na primer šele tedaj obrodil, ko so priselili v bližino čebele. Pridelek semena pri detelji in pri oljčnih drevesih zvišajo na ta način, da postavljajo v bližino primerno število čebeljih družin. Najbolj pa je bila vidna neposredna korist čebel pri dolgih vrstah sadnega drevja, kjer so postavili čebele samo na en konec nasada. Tu je bil sadni nastavek vedno manjši, čim bolj je bilo drevje oddaljeno od čebelnih panjev. Zander je ugotovil, da se imamo v podobnih razmerah zahvaliti čebelam za tri petine sadžev.

Po vrednosti pridelka različnih koristnih sadžev in semen lahko zdaj vsak sam izračuna, koliko milijonov nam pridobije čebele v posameznih pokrajinah pri našem gospodarstvu samo z opráševanjem rastlin, ne všteti lastni pridelki medu in voska. Zato danes vse čebelarске organizacije močno podpirajo Sprenglovo zahtevo, da mora vzdrževati vsaka država za ohranitev in dvig svojih pridelkov „stalno vojsko čebel“.

To je zelo važno za ohranitev rastlin. Rastline, ki dajo malo semenja, se ne razširjajo in lahko celo izmrjo. S tem, da rastline izločajo med, privabljajo k sebi čebele. Te pri iskanju nektarja opráše rastlino in skrbe za njeno razširjanje po semenju ter za ohranitev vrst. Čim več in čim boljši nektar ima kako cvetje, tem raje in pridneje ga čebele obiskujejo. S tem razširjajo zlasti one vrste rastlin, ki so tudi njim najbolj koristne.

Vse to nam kaže, kako je v naravi vse povezano in kako važni so medsebojni odnosi zlasti med živalmi in rastlinami.

O važnosti označevanja matic pri naprednem čebelarjenju, zlasti pri moderni vzreji matic, je bilo v SČ že večkrat govora. Tudi v naši najboljši učni knjigi, v „Praktičnem čebelarju“, so podana osnovna navodila za to opravilo. Dejstvo pa je, da so se označevanja matic pri nas poprijeli le posamezni čebelarji, večina pa ne kaže skoraj nobene volje do tega zelo važnega opravila. Morda smo na velike koristi označenih matic premalo opozarjali in bržkone tudi premalokrat praktično pokazali, kako se to delo opravi. Da praktične demonstracije mnogo več zaležejo kakor beseda, nam pa najbolj zgovorno dokazuje dejstvo, da so skoraj vsi udeleženci tečajev za vzrejo matic uvedli v svoj čebelarški obrat tudi zaznamovanje matic.

Tudi naša znana konservativnost (ki pa je včasih istovetna z lenobo ali brezbriznostjo), utegne biti vzrok, da je med našimi čebelarji tako malo takih, ki se zavedajo koristi označevanja in ta posel tudi redno izvršujejo. Iz lastne izkušnje vem, kako zelo smo do vsake novosti nezaupljivi in kritični in kako težko nas je včasih premakniti korak naprej, kar storimo največkrat šele pod pritiskom razmer. Tako bo tudi z označevanjem. Razmere nas bodo prisilile, da temu čebelarskemu opravilu tudi pri nas posvetimo tisto pozornost, ki mu zaradi svoje pomembnosti gre. Ustanovljati smo začeli plemenilne postaje, ki brez njih ni mogoče misliti na kako moderno vzrejo matic, plemenilnih postaj pa ni mogoče misliti brez označenih matic. Vzrejevalcu ni dovolj, da označene matice pri pregledovanju panjev laže najde, ali da lahko na podlagi barvnih znakov kontrolira njihovo starost in spozna, kdaj je panj brez vednosti čebelarja pregel, treba mu je tudi vedeti kakšnega krvnega izvora je matica, ki bo njena jajčeca uporabljal za vzreditve matic. To mu je lahko spoznati samo po določenih znakih, ki jih napravi z barvo na hrbtu matice in to je najbolj pomembni vzrok za označevanje.

Pri drugih narodih so se čebelarji označevanja poprijeli že kar na splošno, posebno tam, kjer je razvita kupčija z maticami. Že samo zaradi tega bi morali tudi pri nas hiteti, da se označevanje bolj udomači.

Morda je tudi bojazen pred tem opravilom vzrok, da se tako malo zanj zanimamo. Mnogo je čebelarjev, ki si matice ne upajo s prsti dotakniti, češ da jo utegnejo poškodovati ali pa da jo bodo potem čebele umorile, ker se je držal vonj po potnih prstih. Posebno bojzljivi so živčni čebelarji z nemirno ali okorno roko. Vsem tem bodi povedano, da je označevanje tako preprosto in zanimivo delo, da se nikomur ni treba bati za matice, če se pri tem poslu ravna natančno po preizkušeni navodilih. Saj ni treba, da bi se v označevanju urili na matice. To bi bila velika napaka, ker imamo na razpolago trote in čebele, ki jih ni škoda, če se nam pripeti kaka nerodnost. Šele kadar znamo te brezhibno označiti in sicer z istimi pripomočki in na isti način, kakor nameravamo kasneje matice, se smemo lotiti teh. Pri označevanju trotoev in čebel se bomo temeljito seznanili s pripravo barve, z uporabo orodja, z lovitvijo in držanjem posameznih „žrtev“ naših prvih poizkusov. Roka se nam bo umirila, bo-

jazen bo prešla in še preden se bomo dodobra zavedli, nam bo šlo delo gladko od rok. Kasneje se bomo čudili, zakaj smo bili tako božaljivi.

Koliko trotov in čebel pa naj začetnik označi, preden začne zaznamovati matice? Najmanj sto, ali pa dvesto, kar je še boljše. Toda ne vse na en dan, marveč v manjših partijah, recimo po 25 na dan, da se ne bo preveč utrudil... in da bo od vaje do vaje znal sproti odpraviti vse morebitne napake in nepravilike.

Na tem mestu hočem razpravljati samo o označevanju z barvami (laki), ker je ta način najbolj enostaven in po svetu najbolj razširjen. Označevanje z barvastim staniolom (opalitom) je bolj težavno, posebno če so staniolske ploščice opremljene s številkami. Ta način priporočam samo tistim, ki označevanje z barvo že temeljito obvladajo.

Za označevanje so potrebni sledeči predmeti: garnitura barv (bela, modra, rumena, in rdeča) s stekleničico laka in z buciko za označevanje vred (glej cenik DC št. 151), pokrovka za pripiranje matice (cenik št. 152), kos gobe iz gumija v velikosti 10×6—7 cm, mehka krpica za snaženje bucike in skodelice za barvo, stekleničica absolutnega alkohola za razredčenje barve, snaženje bucike in že omenjene skodelice, končno še kak večji kozarec ali pa velika in bolj visoka matičnica brez dna, katero poveznemo na matico takoj po napravi znaka.

Naprava barve. V prazno skodelico, ki jo dobimo z garnituro za označevanje vred, denemo malenkost določene barve. Letos n. pr. bomo označevali z belo, drugo leto z modro, tretje z rumeno, četrto z rdečo, nato zopet z belo itd. K barvi prilijemo kapljico šelaka in ravno toliko alkohola ali nekoliko kapljic mešanice obojega ter vse dobro in naglo zmešamo. Barva ne sme biti niti pregosta, niti predka. V prvem primeru je ni mogoče na hrbtu matice razmazati, v drugem se pa poceja s hrbtno in je nevarnost, da zaide v vzdušnice, kar bi bilo za matico usodno. Če je pregosta, dolijemo kapljo alkohola, če je prerodka pa dodajmo majceno suhe barve. Skratka, barva naj se da z lahkoto razmazati. Tudi glede tega je praksa naš najboljši učenik.

Pripor matice. Izkušeni vzrejevalci mati č označijo matice, čim se izležejo, torej še pred praho. Začetnikom tega ne svetujem, ker so mlade matice preveč živahne za čebelarjeve še nevjavne roke. Preden panj odpremo, pripravimo vse potrebno za označevanje, ki ga izvršimo v čebelnjaku ob zaprtem oknu. Nato poiščemo matico in jo predenemo s sata na kako mehko podlago ter pokrijemo s kozarcem ali pa z omenjeno matičnico brez dna. Kot podlaga se dobro obnese kako mehko debelejšo blago, zlasti pa štirivoglata goba iz gumija, ki jo preležemo po debelini čez polovico, tako da je potem le dober centimeter debela. Taka goba se že pod lahkim pritiskom lepo uda in je potem nemogoče matico s pokrovko z mrežico preveč pritisniti. Pod kozarcem ali pokrovko odnosno matičnico ostane matica nekoliko minut, da se umiri. Čim bolj toplo je, temdalj bo begala. Ob hladnem vremenu jo pa itak ne smemo puščati zunaj panja.

Ko je godna za označevanje, poveznemo najo pokrovko z mrežico in jo z levico počasi

pritisnemo navzdol. Čim vidimo, da je hrbet matice ravno v sredi kake zanke, pritisnemo pokrovko še malce bolj, tako da se matica ne more ganiti. Sedaj pomočimo buciko v barvo, ki smo jo pripravili, medtem ko smo čakali na umirjenje matice, pa samo toliko pomočimo, da ostane na glavi bucike (ali na konici kakega drobnega klinčka, v sili tudi votle trave) prav malo barve ter napravimo na hrbet matice za majhno lečo okrogel znak, križec, kolobar ali kak drugačen znak. Barvo moramo enakomerno razmazati.

Če imamo barvo pripravljeno v posebni stekleničici, da nam je ni treba vsakokrat sproti napravljati, moramo sedaj najprej stekleničico zamašiti, da alkohol preveč ne izhlapeva, šele nato pa dvignemo naglo pokrovko in poveznemo na matico bodisi kozarec bodisi matičnico. Matica ostane priprta toliko časa, da se znak dobro posuši.

Medtem imamo čas buciko s krpico osnažiti, če treba tudi s pomočjo alkohola. Barva na buciki se ne sme strditi. Ravno tako moramo očistiti skodelico za barvo, kajti za vsako označevanje moramo barvo posebej pripraviti, ker se prejšnja zelo naglo posuši.

Sedaj po treh, štirih minutah čakanja, je znak že popolnoma suh in matico lahko spustimo v panj. Poprej pa kanimo na znak majceno kapljico medu, ki vonj po barvi zakrije. Potem se ni bati, da bi čebele matico napadle. Dobro je, če to storimo, ni pa neobhodno potrebno, ker gre tudi brez medu.

Nekoliko več truda je z označevanjem mladih, neobhojenih matič. Te spustimo na šipo zaprtega okna, kjer se naglo upehajo, tako da jih potem lahko pod pokrovko z mrežo označimo.

Nekateri čebelarji z mirno roko in spretnimi prsti ujamejo matico z levico, jo primejo za prsa, tako da so krila pod prsti, jo potem naslonijo na koleno in označijo. Lahko jo pa naslonimo tudi na vogal mize, tako da visi zadek čez rob mize. V tem primeru položimo na vogal kako mehko blago.

Nima pa vsak čebelar mirnih rok, posebno ne, ko mu precej križev zleze na ramo. Tem in pa tistim, ki si matice sploh ne upajo prijati, priporočam aparat švicarja Wartenweilera. Obstoji iz 10 cm dolgega cilindra v širini gornjega dela običajnih cilindrov za petrolejke. V njem je lesen bat — centimeter debela deščica, obložena z bombažem, pokritim z mehko tkanino. Bat je nasajen na ročico. Cilinder zapiramo s premično kovinasto ali pa leseno pokrovko z mrežico s 4—5 mm širokimi zankami. Cilinder poveznemo na matico, ga toliko privzdignemo, da lahko sežemo s konico puranovega peresa pod matico in jo s tem prisilimo, da gre v nagnjeni cilindru. Nato natakne pokrovko in potisnemo bat tako visoko v cilindru, da je matica tesno pod mrežico, s hrbtom v kaki zanki. Ko smo jo označili, moramo bat naglo nazaj potegniti, da matica znamenja ne razmaže. Takih cilindrov DC nima v zalogi, na željo jih bo pa prav rada preskrbela.

Pri označevanju se posebno dobro obnese stajalo za odlaganje satov št. 114 cenika DC. Ker se da kozica zasukati v katerokoli smer in naglo obrniti, nam je lov matice zelo olajšan. Potem nam je mogoče matico označiti tudi kar na satu, če ni na njem preveč čebel. Samo v tem primeru nam bo pokrovka št. 152 cenika

DČ dobro rabila, ker jo lahko zapičimo v sat. Kdor pa ne označuje na satu, marveč na zgoraj opisani način, ki je mnogo pripravnejši in varnejši, naj pokrovki nožice počiplje, ker bi mu bile v veliko napotje, oziroma bi take pokrovke sploh ne mogli rabiti.

Mislím, da sem povedal vse, kar je treba vedeti ukazeljnému naprednému čebelarju o označevanju matic. Veselilo bi me, če bi čez čas zvedel, da nisem papirja in črnila zastoj trafil.

Naše paniske končnice

Av gust Bukovec.

(Nadaljevanje.)

Zelo mnogo končnic je s podobami svetnikov, ki so posebno dekorativno naslikane. Večinoma prikazuje posamezna končnica enega svetnika, meredke so pa tudi z dvema ali tremi, vselej tistimi, ki so jih sploh radi skupaj slikali. Pri posameznih svetnikih zavzema slika sredino končnice, ob straneh sta pa šopka cvetlice in tudi sadeži: nageljni, tulipani, vrtnice, marjetice, cvetni popki, namišljeni cveti, makove glavice, zlato (ali gramatno) jabolko, grozdíči i. dr., vse lično ornamentalno podamo, tako da so šopki večinoma resnično lepi in posebno pestri. Včasih sta sliki ob straneh, šopek pa v sredi. Nekateri slikarji so sliko obdali z ličnim na pol baročnim okvirom, da je videti, kakor da bi na končnici visela podoba dotičnega svetnika (gl. sl. 52) ali pa so jo ločili od šopkov z dvema stebroma, na vsaki strani enega, ki sta nekako nosila baldahin nad glavo slike. Vse to je bilo preračunano, da je bil prostor na končnici lično in okusno izpolnjen. Priznati moram, da se je to marsikateremu ljudskemu slikarju lepo posrečilo.

Svetnike so slikarji običajno predstavili z vsemi simboli. Kak slikar pa na te „malenkosti“ ni polagal važnosti. Dovolj je bilo, da je imela podoba držo svetnika in svetniški obstret okoli glave, na simbol pa je slikar enostavno pozabil. Takih „svetnikov“ je v društveni zbirki več (192, 272, 310).

Čebelarji so poleg Joba najbolj cenili tako imenovane kmečke svetnike z „debelimi“ imeni, kakor sem se nekoč slišal izraziti neko Dolenjko. Posebno pogosti so varuhi hiše, polja, priprošnjiki zoper razne bolezní ljudi in živali, patroni fare in dežele ter znameniti patroni sploh. Svojega patrona je imel skoraj vsak čebelar na končnici, dostikrat pa po vrsti tudi vse varuhe svoje družine.

Po številu končnic zavzema sv. Jožef, patron bivše kranjske dežele, prvo mesto (79, 112, 129, 175, 185, 207), sledi mu sv. Andrej (158, 210, 244, 355), sv. Florjan, varuh pred ognjem (201, 235, 275, 346), sv. Jurij (123, 271, B), sv. Janez Nep. (156, 239, B), sv. Anton Padovanski (254, 257), sv. Martin (127, 231), sv. Miklavž (173), sv. Janez evang. (102), sv. Anton puščavnik (78), sv. Janez Krstnik (115, B), sv. Benedikt (142), sv. Volbenk (189), sv. Hubert, patron lovecv (140), sv. Luka (256), sv. Štefan (302), 4 evangelisti (47, 97, 305). Po dva svetnika na isti končnici: sv. Florjan in sv. Lenart (320), sv. Poštjan in sv. Rok; po trije svetniki: sv. Miklavž, sv. Peter, sv. Benedikt (150), sv. Peter, sv. Jakob, sv. Janez evang. (110), sv.

Alojzij, sv. Primož, sv. Felician (186) in kot posebnost sv. Janez evang., Brezmadežna mati božja, sv. Štefan (227). Prvenstvo izmed vseh svetnikov gre, kakor je bilo že zgoraj omenjeno s v. Jobu, nekdanjemu patronu slovenskih čebelarjev. Sedanjega patrona sv. Ambroža ni v nobeni zbirki.

Sv. Janez, po katerem je pri nas največ možkih krščenih, je na končnicah razmeroma redke.

Ženske zavetnice so na končnicah bolj redke. Dogual sem samo tole: Sv. Katarina (26, 84, 237), sv. Ana (124, 165), sv. Barbara (154, 285), sv. Polona (41), sv. Lucija (128), sv. Neža v družbi sv. Lucije (86), sv. Katarina in sv. Barbara (312) ter sv. Lucija in sv. Katarina (187). Tudi v muzejski zbirki ni drugih svetnic.

Legende so razmeroma slabo zastopane. Najbolj pogosta je Priča iz pekla (268, 269, 287, 307). Smladniški baron je terjal od kmeta desetino, ki jo je že njegov oče poštemo odrajtal. Spor je prišel pred sodnika, ki je od kmeta zahteval dokazov za njegovo trditev. Kmet je v stiski poklical sv. Antona na pomoč. Takrat so se odprla vrata in hudobci so privlekli iz pekla vklenjenega starega barona kot pričo, da kmet ni ničesar dolžan (gl. sl. št. 50). Druga priljubljena legenda je o pobožnem sv. Izidorju, ki mu angeli orjejo njivo, medtem ko on ves zamaknjen moli (240). Ptica feniks je naslikana na končnici ČD 32 (glej končnico sl. št. 10 v SC 1934, 90). Legenda pripoveduje, da se je ta bajeslovna žival včasih prikazala na mestnih okopih in zidovih in je naznanjala velike nesreče, ki bodo zadele ljudi: vojna, lakota, kuga. Na sliki ima ptica štiri noge in pavov rep, kljun pa orlovski. Na glavi ima krono, na prsih križ in mrtvaško lobanjo. Teh ima na repu osem. Nad ptico je napis: „Mertvaška tica ki se je na turškem perkazala“. Z neko legendo v zvezi mora biti tudi pogosta končnica Polet hudičev okoli cerkve (NM), ni pa dognano, kaj naj pomeni. Po eni verziji se je po vragih preganjan hudodelec zatekel v cerkev, ki ga je varovala pred hudiči. Lahko pa je, da gre za „Cerkve, ki jo tudi peklena vrata ne bodo premagala“. Tudi končnica Ženin vrag je v zvezi z neko legendo. V sušilnici so se tri terice pomenkovale o ženinih. Ena si je želela tega fanta, druga onega, tretja — stara devica — pa je vzkliknila: „Vzela bi vsakega, pa če bi prišel sam vrag.“ V tistem hipu so stali pred očmi teric zaželeni ženini, med nimi tudi — zelenec (44).

Od cerkvenih opravil najdemo na končnicah Sedem zakramentov (168), Obhajilo (NM), Poroko (222, 246) in Izpoved (14, 38, 42). Ta je posebno pogosta. Na levici slike kleči pred spovednico možki, ki se je skesano in odkritosrčno izpovedal. Njegov angel varuh ga prijazno drži okoli pasa, huboda pa leži na ileh vsa besna, da ji je ušla grešna duša. Na desnici slike pa drži hudič žensko pri spovednici na kolenih, ker se noče odkritosrčno izpovedati, njen angel varuh pa za vragovim hrbtom joka (gl. sl. št. 54).

Semkaj uvrščam še končnice, ki so v zvezi s potekom človeškega življenja. Živjenska lestvica je od drugih narodov privzet motiv, ki prikazuje potek človekovejstva do groba (219). Na končnici Smrt pravičnega vidimo umirajočega, ki se je z Bogom spravil. Duhovnik ga blagoslavlja,

angel varuh stoji vedrega obraza pri bolnikovem vzglavju s prižgano svečo v rokah, hudebec pa beži od postelje. Med oblaki se kaže obraz Boga Očeta, obdanega od angelcev (170). Dopolnilo te slike je Smrt krivičnega. V postelji leži shiran skopuh, ki še na zadnjo uro lakomno sega po veliki, po krivici pridobljeni vreči denarja. Duhovnik z bohkom v roki žalosten odhaja, angel varuh joka, strele švigajo iz neba, k postelji se pa po tleh plazi velik in grd vrag (313). Na končnici 282 je upodobljen pogreb na deželi v vseh podrobnostih. Na beli krsti leži deviški venček, ki govori, da nesejo dekleta k večnemu počitku.

Snovnosti iz kmečkega življenja in kmečke šaljivosti.

Skoraj nepregledna je vrsta končnic s snovnostmi iz kmečkega življenja. Kar se je ohranilo od tega v naših zbirkah, je le drobec nekdanje obilice te vrste blaga v naših čebelnjakih. Navzlic temu ga je še dovolj na razpolago, da si moremo napraviti jasno sliko, kako številne in posebno zanimive so bile ravno te vrste končnice.

Radi nam podtikajo, da nimamo dovolj smisla za humor in satiro. Končnice nam govore drugače. Ravno v teh snovnostih je bila domiselnost ljudskih slikarjev zelo bujna in zdi se neizčrpna. Njihovi čopiči so brez usmiljenja pisali kritiko o človeških slabostih in jo razstavljali na ogled vsemu svetu v galerije vaških čebelnjakov. Slike z jedko satiro so potem romale od vasi do vasi in preplavile vse čebelnjake, da je končno vsa dežela zvedela za slabosti tega ali onega stanu ali posameznika. Tako so končnice s hudomušnimi in šegavimi predmetnostmi včasih pri nas nekako nadomeščale francoske pisane sramotilke za časa Ludvika XVI.

Čebelarjem ni treba razkladati, zakaj so slikarji ravno ženske vzeli tako zelo na piko. Ze svetopisemski Job, naš patron, je okusil vse grenkosti ženskega dolgega jezika, za katerega ni drugega zdravila kakor brusilnica strokovnjaka Zelenca, ki jo vidimo na sl. št. 55 (217, 249, NM, B), Končnica, ki je v moji lasti, pove še več: eni ženski je vrag že obrusil lopotalo in jo mož ves srečen okoli pasa drži ter milo ogleduje, druga je ravno na „operacijski mizi“, tretjo pa vleče mož za lase v ordinacijo, a se mu ženšče s kuhalnico krepko upira.

Na žensko nečimernost (ali babjo ofert, po čebelarško povedano) se nanaša končnica sl. št. 56, ki kaže obrat trdke „Bratje Zlodeji, prva strokovna pralnica za žensko perilo“. Na drugi končnici — obe sta last NM — vidimo prešerno korakajočo žensko, ki ji izpod krila kuka obilica spodnjega krila, vsega v čipkah, vrag ga pa pelje v samokolnici za njo, da se ne vleče po tleh. Na inačici v Sori ima ženska pečo na glavi, vlečko pa nosi rogač.

Želja po večni mladosti je globoko ukoreninjena v vsaki ženski. Sodobni pomlajevalci nežnega spola skušajo ta problem rešiti s pomočjo raznih preparatov, barvil, maž itd., itd. itd. V dobrih starih časih so to perečo zadevo uredili na prav preprost način. Zgradili so mlin za pomlajevanje žensk (49, 198, NM, B), ki se je imenitno obnesel, kakor kaže sl. št. 48. Motiv je že star in domač v vsej zapadni Evropi, od koder je prišel tudi k nam.

Ženska samopašnost v marsikateri hiši ne pozna meje in je tudi že temu ali onemu čebelarju pošteno zagrenila veselje do čebel. Nobenega protesta! dragi bralec, že vemo, kako je s to stvarjo. Ali je mar lepo, če mora mož ženo česati, javno pred hišo, da ga vsak lahko vidi in se mu moški rogačo, kakor vidimo na končnici št. 46? Ali ni peklensko ponižanje, če mora mož ženo pri belem dnevu v krpici peljati lačen in žejen — mimo gostilne (55)? In da ni ženske sram hoditi po moža v gostilno in ga za lase vlačiti od mize, pa ravno takrat, kadar ima imenitne kvarte v rokah in je na mizi sladkega vinčeka hehej (8)! Če je kaj narobe, naj se to v tihem domačem prostoru poravnava (pozor na steklo in porcelan!), ali pa naj žena zanikrnega dedca po vzorec na končnici v NM enostavno vrže iz hiše.

Grdo pačenje dejstev se mi pa zdi, če kdo naslika, kako je v pravem pomenu besede moški žensko vpregel pred brano in poganjal z bičem. Morda si bo kdo hotel ogledati to končnico v NM. Da se ne bo zagledal vanjo, ga opozarjam, da takih odnosov moškega do ženske sodobna zgodovina ne pozna...

Ženska ljubosumnost je že nič koliko smešnih posledic rodila, takih, kakršne je ovekovečil naš slikar na dveh končnicah, pa menda nikjer drugje na svetu. Na končnici sl. št. 21 vidimo dvojob ljubosumnih žensk na volih. V NM pa kaže končnica tak dvojob na krepkih pisanih petelinih. Ena bojevница ima na glavi avbo (šlem), druga moški klobuk, obe se pa obdelujeta z metlo in burkljami. Eržkone tudi petelina ne bosta ostala mirna opazovalca.

Znana je srčnost in bojevitost ženske, posebno kadar gre za njene interese. Če treba, se loti samega kosmatega zloдея in ga z lahkoto užuga. Na končnici št. 105 vidimo očeta s sinčkom na oslu. Oče se široko reži in kaže z roko sinu, naj vendar pogleda, kako silovito zdelujeta dve ženski dva hudiča. Ena je prvega že na tla pobila in ga obdeluje s krepelcem, drugi je ušel na drevo, da bi se rešil, toda zastoj: ženska gre z burkljami nad njega. Bog se ga usmili! Na sliki št. 57 vidimo hudo kuharico z burkljami teči za rogačem, ki je ukradel lonec jedi z ognjišča. Vlogo hudobca zavzema na neki taki končnici (NM) cigan. Na dveh končnicah (NM) vidimo vraga, ki ga ženske zmerjajo, besno vihteč roke, dočim jim nespodobnež kaže osle.

V Selcih nad Škofjokoloko je bila končnica izpod čopiča Babjekovega Gašpra iz Selc, ki jo tudi moremo uvrstiti v to skupino. Na njej je bilo naslikano, kako tri ženske biriča pretepaajo. Snov se opira na krajevni dogodek. Tri ženske iz Selc so si dale porezati lase in jih prodale. Za to je zvedel domači birič in jo je ženskam zagodel na ta način, da je v nedeljo pred cerkvijo razglasil, naj si dotične ženske dobro osole juho, da jim bodo drugi lasje hitreje zrastle. Žavoljo tega je bil birič tepen od vseh treh (dr. Vurnik). Za to končnico torej vemo, kako je nastala. Gotovo pa ni bila osamljen primer tega, kar bi imenoval aktualnost, neposrednost končnic.

Mnogo končnic nam govori, da so ženske že v starih časih znale ceniti moške hlače, pa naj so bile iz irhovine ali iz domačega hodnika, samo da je vanje lahko zlezal dedec in pol. Ta snovnost je na končnicah prav pogosto obdelana v raznih inačicah. Malo ob-

Končnice št. 54-59

zirnosti in precej robat čopič je imel slikar, ki je naslikal, kako ženske moške hlače kuhajo in pokušajo irhovo juho (9). Končnica sl. št. 19 prikazuje dve razjarjeni ženski, ki sta si zaradi moških hlač dobesedno v laseh. Na inačico tega motiva me je opozoril g. Fr. Rojina, bivši urednik SČ. Dve ženski se rujeta za moške hlače. Vsaka krčevito vleče za eno hlačnico in vsaka ima za hrbtom svojega sekundanta — hudiča, ki ji nekaj šepeta na uho. Kakor je na sliki napisano, je levi rekel svoji: „Dobro držal!“, desni pa svoji varovanki: „Nikar ne izпусти!“ Prav zanimiva je končnica sl. št. 20: Mladi ribič ima na ribnici namesto trnka obesene moške hlače, s katerimi lovi deklice in jih spravlja v „poltar“ na bregu. Sodobnik bi lahko v tem ribarjenju videl nekaj kakor waterpolo, pri katerem žogo nadomeščajo hlače.

Tega odstavka ne morem zaključiti, ne da bi mu dodal še zadnjo kitico narodne pesnice, ki je še ni v Štrekljevi zbirki in ki se nanaša na pravkar opisane slike: „Lepa beseda „hlače“ — vsaktera jih časti, — za njimi vsaka skače, — jih vsaka met želi. — Naj so široke ali ozke, — naj so kmečke al'gosposke, — hlače so en zavber gvant, — naj jih nosi mož al' fant!“

Niso pa samo ženske slabe lastnosti vznemirjale žilice hudomušnosti ljudskih slikarjev, tudi napake moških so radi uporabljali kot snovnosti. Pijančki in kvartopirci so na končnicah čestokrat zastopani. Končnica 99 kaže starega kmečkega žganjarja, ki se opoteka pred domačo hišo. Rdeč dežnik mu je padel iz rok, on pa veselo prepeva: „Jest pa zlaht havžuvam* — Žganje pa rad pijam — Baba pa križga se — Da še ne umrjam“. Žena stoji pred hišo in vije roke. Končnica je koroškega izvora, kar dokazuje pravkar navedena kitica, ki je napisana na sliki.** Na končnici 82 vidimo, kako vinski bratci v gostilni kvartajo, igrajo nekako ruleto in popivajo, da vino kar od mize teče. Dr. Mantuani omenja (v že omenjenem članku Slownische Imkerkunst) pijanca, ki stoji pri vodnjaku in s studom ogleduje debeli curek vode, dalje končnico s pijanim gostom, ki je pil na račun Mice Kovačeve in ga je gostilničar vrgel pred prag. Še bolj učinkovit pa je moral biti motiv, ki ga opisuje M. Heinko že l. 1840. v „Carnioli“ (št. 37 in 38). Žena je prišla v gostilno po pijanega moža in ga vleče za lase proti domu. Na vratih gostilne stoji gostilničar v hudičevi podobi s polnim bokalom v roki in vabi pijanca nazaj. Omembe vredna je tudi končnica št. 160. Zidarji marljivo zidajo, njihovi tovariš v praznični obleki pa leži vinjen v senci za zidom. Ponedeljek je, pa se kaj takega večkrat pripeti.

Na vrsto pridejo sedaj snovnosti iz zakona, vštveši tudi dogodke, ki se lahko pripete, še preden stopita ženin in nevesta pred oltar, in tudi tiste, ki jih lahko rodi „neskaljena zakonska sreča“. — Včasih ni bilo tako lahko dekleta dobiti kakor dandanes. Le pogledjte sl. št. 58, da vidite, koliko je moral marsikak fant prestati, preden je našel milost v obeh tako zalega dekleta, kakršna je na končnici. Neka druga končnica (174) nam kaže fantovski pretep ob priliki vasovanja pri tericah. Na sliki št. 59 vidimo neodločnega snubca Tur-

* Slabo gospodarim.

** Na koroških končnicah so napisi sploh močno v navadi.

ka, ki ne ve, kam se hoče obrniti, ali naj vzame bogato staro ali revno mlado. Na desni gre „slepa ljubezen“ z izvoljenko srca. Starokranjsko poroko si lahko ogledujemo na sl. št. 14, poroko z dvema družicama in dvema drugoma s šopki na prsah pa na sl. št. 49. Spominjam se tudi kočnice (pri čebelarju Ovnu, Podutikom), na kateri je bila naslikana svatba stare babe z mladim fantom. Godci — „klenet“, škant in „bas flegon“ — godejo na vse kriplje. Za velikansko mizo sede svatje in družice in praznijsko kozarce ter obirajo pečenje. Spredaj sta nevesta in ženin. Navzlic starosti se nevesta kakor vrtavka suče. To ji je mogoče samo zavoljo tega, ker ima na nogah posebne vrste motor: samega zlodja, ki je to juho skuhal. Leži na tleh in se reži na vse pretege. S kreplji drži ženšče za noge in jo privzdiguje, da skače in nori. To končnico omenja tudi že citirani M. Heinko.

Na končnici 89 je vaški umetnik naslikal zakonsko idilo. Mož in žena, oba lepo rejena in zadovoljnih obrazov, sedita za mizo in se gostita. Velikanska skleda, zvrhano polna zlatorumenih bobov (ali gorenjskih krofóv), poleg pa zelo trebušasta steklenica vina, dokazujeta, da je zakonska sreča še v hiši. Tega ne moremo več trditi spričo prizorov na končnicah 20 in 100. Med možem in ženo očitno ni nekaj v redu, vsaj tako bi človek mislil, ko vidi frčati po zraku skoraj vso drobnjavo, ki spada v preprosto balo. Na končnici v nekem čebelnjaku v Sori, čigar foto posnetek sem dobil v roke, vidim ženo, ki moža pred hišo za lase drži in z brezovko napleta. Še hušje reči nam pripoveduje končnica št. 356. Gospodinja in hlapec sedita za težko obloženo mizo v prijaznem pomenku in si napivata. V prostornem kurniku na tleh je zaprt gospodar, ki stega roko ven in milo prosi mrvico dobrot z bogate mize. V koritu pred kurnikom nasuta kurja piča mu menda ne tekne, čeprav jo prijazna putka z vnemo zoblje. Na kurniku se košati velik petelin in kikirika... (Žal je ta edinstvena končnica precej slabo ohranjena, tako da bi bila reprodukcija slabo vidna. Morda jo bo mogoče restavrirati in potem reproducirati). — Zanimiva je tudi končnica (NM), ki predstavlja sliko iz domačega življenja. Oče in mati preteputa majhnega fantiča za mizo pri južini. Celotakih bolečih predmetnosti se je slikar končnic lotil.

*

Vse to nam pripoveduje, da je zakonski jarem včasih tudi huda reč in da je le za tistega, ki ga je res kaj v hlačah, ne pa za takega sirotka, ki ga nam kaže končnica v zgoraj omenjenem čebelnjaku. Na rami nosi velikansko žrd, ki se z zadnjim koncem šibi pod težo obilne mamke s kopico otrok in že vsega lesenega očeta užitkarja. Ni hudiman, da bi človek pod takim bremenom ne klecal!

Če sem doslej postavljaj na ogled skoraj same končnice s slikami, ki nam pripovedujejo o ženskih krepostih in slabostih — upam, da se nobeni Evi s tem nisem preveč zameril — naj sedaj nekoliko pokramljam o smešenju nekaterih moških poklicev: krojačev, lovcev, čevljarjev in moških sploh. Najzanimivejši del tega poglavja so lovske zadeve, ki so jih ljudski slikarji posebno radi obdelovali, menda zato, ker so nekako slutili, da tli v čebelarjih iskrica nevolje do zelene bratovščine še izza tistih časov, ko so se medvedi

hodili sladkat k čebelam, ki so jih imeli čebelarji po duplih v hosti, a jih lovci niso dovolj junaško preganjali in jim baje celo pomagali odnašati dehteče medene pogače. Naj bo že s to stvarjo, kakor hoče — oglejmo si posamezne končnice. Na onile (sl. 24) vidite lovca, ki so ga lovski napori tako zdelali, da je med prežo sladko zaspal. Zajčki so to izvojali in prišli nekoliko v vas, da si strah gozda dodobra ogledajo. Dr. Mantuani omenja končnico, na kateri je bil naslikan lovec, ki je ravno neodložljivo zaposlen in je zato moral sneti puško in še kaj, lisica pa je to izredno priliko porabila in švignila lovcu pred nosom iz grma v goščo gozda. Nesramnica se pri tem lovcu še reži in mu kaže zobe. V Zireh sem videl končnico z lovcem, ko je moral počeniti, da se iznebijo nepotrebne breme. Breme pa je sprožilo pod listjem skrito lisičje past, ki je z zobmi popadla... saj veste kaj! Rajni P. Pavlin je imel zelo slabo ohranjeno končnico z lovcem, ki čepe odlo ježa s pipcem, za lovčevim hrbtom pa stoji jelen, ki začuden opazuje to neprimerno lovsko opravilo. Nobene izmed teh treh končnic žal ni v naših zbirkah. Zato pa jih je tem več, ki kažejo brivnico lisice zvitorepke. Po navadi sedi lovec na stolu, ena lisica ga brije, druga drži krožnik z milom in vodo, lovčev kuža pa čepi in drži pušo, na kateri je nataknen lovčev klobuk (260, 329). Na sliki št. 3 (SC 1934, 77) pa vidimo že brivski salon, kjer je poskrbljeno, da lovcu med zaljšanjem njegovega obraza ne postane dolgčas. (Takrat še niso imeli v brivnicah teden dni starih dnevnikov in razcefranih Ilustrovanih!) Na inačici te končnice vidimo, da godeta v brivnici zajec in medved (324). Končnica 327 kaže lovca, ki je sovražnik sleherne udobnosti v brivnici. Kar stoji in s puško v roki se je podrgel težki operaciji. — Manj poguma kaže lovec na končnici 284. Kosmatinec mu je vzel puško in strelja za bežečim lovcem in psom. Inačico te slike vidimo na končnici 328. Lovec in pes bežita pred medvedom, ki je izruval precej debelo drevce in ju napadel. Posebno priljubljen in zelo pogost je bil lovčev pogreb (sl. št. 4 v SC 1934, 77). To končnico sem kot otrok s tovariši vred zelo rad ogledoval in ni bilo pomenka o posameznih pogrebcih ne konca ne kraja, zlasti ko nam je stari podlipški mlinar Skobl, ki je imel posebno lep čebelnjak, nekoč povedal, da so lovca prav zares tako pokopali, ker je v zadnji uri Boga za to prosil... Pri pogrebu II. razreda — Bog ne daj, da bi takega veljaka pokopali po predpisih in ceremonialu za III. razred! — vidimo na čelu sprevoda lisico z bandercem, za njo koraka pokonci zravnani, kakor vsi pogrebci, medved z molkom in veliko knjigo v šapah, oblečen v koretelj. Lovca v zeleni obleki nesejo na nosilih štirje zajci, pod nosili pa gre lovčev pes, ves žalosten in poklapan. Za „krsto“ stopa lisica s puško na rami, na njej pa lovčev klobuk. Ta posel opravlja na kaki končnici jelen. Nad krsto lete tri rase z molki v kljunih. Pogreb I. razreda je mnogo bolj napetoličen. Pred nosilom gredo lisica z banderom, štirje zajci v koretljih s svečami, en zajec s kadilnico, drugi s škropilnikom, volk trobi na rog, medved v vlogi duhovna bere molitve iz velike knjige, za lovčevim truplom pa korakajo: lisica s puško in klobukom, lisica z lovčev torbo in jelen. „Zalujoči ostali“ si brišejo s šapami debele solze. Na eni izmed društvenih

koučnic nese lovca medved. Kar na ramo si ga je vrgel, kakor vrečo moke. Pri hoji se opira na lopato (50, 48, 157, 159, 166, 264). — Druge lovske snovnosti. Bitka med zajci in psi (148), lov na jelena (216, 306), gonja na jelena s konji (255 — jelen, gospod in gospa na konjih, lovec s tropo angleških brakov), dva lovca in gonjač pri ustreljenem srnjaku, ki ga pes voha (259), medved in zajec s puško korakata skupaj na lov in dva lovca neseta lovski plen, jelena na drogu (čebelnjak v Sori).

Tudi vsega spoštovanja vredni krojači so morali marsikako krepko zbadljivo na končnicah molče prenesti. Njih posel in zaslužek sta taka, da se ne morejo ponašati z rejenim trebuškom kakor peki in mesarji. Zato so jih že od nekdaj slikali kot suhce in v zvezi s tem kot strahopetce. Na končnici sl. št. 18 jih vidimo na begu pred strahovito in čudno živaljo — polzem, katerega se skušajo ubraniti s škarjami, likalnikom in vatlom (6, 85, 118, 212). Na drugi končnici beže trije krojači popotovalci pred koziom (277). Posebno lahke baže so morali biti tisti krojači, ki jih je veter dvignil v zrak, kakor je prikazano na končnici sl. št. 28 (54). Bržkone so take vrste, kakršne je slikar naslikal na končnici sl. št. 60. Da bi reci in piši deset krojačev manj tehtalo kakor kak kozel, pa naj ima še tako dolgo brado, tega nihče ne more verjeti. Pa bo le res, kar končnico še enkrat poglejte (121, 180). — Kako je kozel krojače žrl, je ovekovečeno na končnici sl. št. 61. Eden vodi kozla, dva ga jahata, četrti pa ravno prihaja iz kozla kot neprebavljiva klaja. Končnic s to snovjo je bilo precej (150). — Tudi hebanje krojača s kozlom je bil priljubljen motiv. Dr. Vurnik omenja, da tiči izvor snovnosti v rečenici „kozol ga trka“ (45, 45, 46). Krojačka junačka in suhca poznajo tudi drugi narodi.

V tolažbo suhcem povem, da hudomušni čopič tudi debeluharjem ni prizanesel. Na končnici na fotoposnetku čebelnjaka v Sori vidimo takega strica Trebušnika (ali peka debelega, ki sit kruha je belega), ki ima tolik trebuh, da ga mora v samokolnici voziti.

Čevljar smolar bi lahko napisali kot naslov pod končnico, ki je v društveni zbirki pod št. 40. Toda snovnost je preveč kočljiva, da bi sliko končnice postavljali na ogled. Med štirimi očmi pa lahko povem, da gre za čevljarja, ki mu je smole zmanjkalo, pa se podelava v skodelo za smolo. Še manj primerna za objavo pa je končnica 94, ne zaradi tega, ker bi gospod cenzor SC morda čez njo naredil rdečo črto, ampak v glavnem zavoljo tega, ker njenega „bistva“ ni mogoče fotografirati. Pohujšal pa menda ne bom nikogar, če povem, da gre za dve načičkani dami, ki se sprehajata v dežju in viharju, sledi jima pa čevljarski vajenec, ki se predrzno reži. Zakaj? Krila žensk so naslikana na pločevinasti ploščici, ki se da dvigniti, pod ploščico pa je naslikan isti del telesa v nekoliko pomanjkljivi obliki, tako, da je naš čevljarček videl par precej obilnih meč in še nekaj bolj obilnega, toda nič takega, da bi moral vstran pogledati. — Čevljarska delavnica je naslikana na končnici 69. Na klopi je zadržal bos kmet, ko je čakal, da mu čevljarji škornje nakujejo.

(Dalje sledi.)

Kako se čebele sporazumevajo

Fr. L.

Po mnogih natančnih opazovanjih in poizkusch se znanstveniki dogladi, da se tudi v družbi živeče žuželke na svoj način pri delu sporazumevajo. Največ se vrši to z dotikanjem tipalk ali glav in končno tudi s tresočimi in hitrimi gibi, ki spominjajo na ples. Pri tem začno večkrat delovati tudi zleze, ki oddajajo močno dišečo snov, in opozarjajo z njo vso družbo k sodelovanju.

Tako alarmiranje se vrši skoro vedno le v notranjosti gnezda in ga zaradi tega težko opazimo. Pač pa vidimo učinke takega vznemirjanja.

Lažje kot pri drugih žuželkah se opazajo posledice in alarmiranje pri čebelah v za to namenjenem panju.

Znanstvenika in raziskovalca življenja žuželk W. Goetsch in K. v. Frisch navajata sledeče ugotovitve, ki temelje na natančnih poizkusch in opazovanjih.

Ce nastavimo na prostem posodico s sladkorno vodo, mine tudi nekaj dni, da jo izslede čebele in sicer najprej ena sama. Nato pa jih prileti v najkrajšem času cel ducat in tudi na stotine. Vse te obiskovalke so iz istega panja, o čemer se prepričamo, ako čebele pri srkanju zaznamujemo z barvo. Ce te čebele opazujemo, ko se vrnejo v panj, bomo priča zanimivemu prizoru. Najprej oddajo prinešeno hrano mlajšim čebelam, ki si jo razdele in porušijo. Nato pa se vrste z mencajočimi in brzimi koraki po satu v krogu, zdaj na levo, zdaj na desno. Ta ples ponavljajo na več mestih satu in odlete končno zopet brzo iz panja po izsledeno hrano. Ta ples zelo vznemiri sosedne čebele na satu. Tudi te začno mencati z nožicami in polagajo tipalke na zadek plesalk. Nato hite k žrelu in zapuste panj. Kmalu se pokažejo novinke pri posodici s laskorno vodo. Jasno je, da jih je napeljalo k temu plesanje tovarišic v panju.

A kako najdejo kraj, kjer se nahaja hrana? Napačno je mnenje, da kar lete za izsledilko. Tudi približno ne slede njeni poti. Ce postavimo na vzhodni strani čebelnjaka posodico z medom in jo obiskujejo zaznamovane čebele, ki izvajajo po vsakem izletu v panju svoje ples, in če potem na vseh ostalih straneh čebelnjaka postavimo po travi novih posodic z medom, bomo videli, da ne najdejo novi obiskovalci hitreje onih posod na vzhodni strani in jih ne obletujejo v večjem številu kot ostale, ki so bile nastavljene pozneje. Jasno tedaj vidimo, da so plesi alarmirali čebele. Dokler niso čebele srkale na krmišču in v panju plesale, toliko časa so bile nastavljene posodice okrog in okrog po travi neopazene in to ure in dneve. Po krmljenju in ko se pojavijo na satih prve plesalke, opazimo že čez nekaj minut nove čebele, ki iščejo vsekrižem nov vir sladke hrane.

To iskanje v množicah je prav značilno za čebele. Pri tem razprševanju v obliki pahljače, se vendar eni ali drugi živali posreči, da najde zaželjeni cilj. Tako razprševanje v množicah pride v poštev le, če nastavljamu nedišče snovi, kot je na primer sladkorna voda. Drugačen pa je uspeh poizkusa, če posodice s sladkorno vodo zamenjamo s cvetjem in ustvarimo s tem bolj naravne razmere.

Znanstvenik K. Frisch opisuje ta poskus takole: Nekaj zaznamovanih čebel krmimo na šopku kokorka (ciklam). Da dobe trajno dovolj hrane na njih, kanemo po potrebi nekaj sladkorne vode v cvetje. Kjer koli v okolici postavimo v travo šopek kokorka in kako drugo cvetje, na primer plamenice. Iskajoče novinke, ki pridejo v bližino, obletavajo kokorek in rinejo s pravo trdovratnostjo v cvetje, medtem ko se za plamenice niti ne zmenijo. Ce na krmišču zamenjamo kokorek s plamenico, ki ji na enak način napolnimo cvetje s sladkorno vodo, bodo iste čebele mirno dalje brale in plesale v panju kot prej. Toda na našem opazovališču na travniku se spremeni slika že čez nekaj minut. Zanimanje za kokorek ponehava. Na novo prihajajoče čebele obletavajo le največ plamenico; celo povsodi po sosednih vrtovih jih vidimo, kako pridno iščejo okrog plamenic — zanimiv pojav za raziskovalca cvetic, ki ve, da se čebele nikoli ne zmenijo za cvetje plamenice, ker je njen nektar pregloboko v čaši in dosegljiv le metuljem z dolgimi rilčki.

Iz poizkusa sledi, da plesalke v panju ne naznanijo samo najdbe hrane, ampak tudi vrsto cvetja, kjer jo dobijo. Ko srkajo sladki sok iz cvetov, ostane nekaj cvetličnega vonja med njihovimi dlačicami. Tovarišice v panju mencajo za njimi po satu in polagajo svoje tipalke, na katerih imajo priprave za vohanje, na njih zadek, tam zaznajo ta vonj in vedo, kje naj iščejo, da pridejo do izvira teh dobrot. To ni samo domneva, ampak se da prepričujoče dokazati. Nastavimo samo čebelam na krmišču sladkorno vodo v umetnih cvetih iz papirja, ki jih prepojimo s kakim prijetnim in izrazitim duhom, na primer z eteričnim oljem pomarančnih lupin. Vse tovarišice v panju, ki lete na pašo, iščejo povsodi le ta duh, ki ga niso doslej še nikoli v življenju občutile.

Poleg medu nabirajo čebele še drugo neobhodno potrebno hrano, namreč cvetni prah. Da se tudi nabiralke tega o najdiščih sporazumevajo, je skoro gotovo resnično. Da tudi te plešejo, o tem se lahko prepričamo, če jih gledamo ob sončnih spomladanskih dneh v opazovalnem panju. Opazimo jih težko obložene s cvetnim prahom, ko se s čudovito vztrajnostjo vrte v krogu. Ne delajo pa celih krogov in njih ples je drugačen kot pri onih, ki nabirajo nektar.

Frisch piše: „Čebela naredi v teku ozek polkrog, se obrne v ostrem zavoju in steče nazaj na izhodišče. Od tam opiše drugi polkrog v drugo stran in sklene s tem krožno črto. Nato pohiti zopet v ravni črti na prvotno izhodišče in igra se ponavljja več minut na istem mestu: polkrog levo okrog, naravnost nazaj na izhodišče, polkrog na desno, zopet v ravni črti nazaj in tako naprej. Najbolj značilno je pri tem plesu, ki ga izvajajo nabiralke obnožine, hitro mahljanje z zadkom, ko hite s konca polkroga na prvotno izhodišče. V tem se loči ta ples od onega, ki ga proizvajajo na mestu nabiralke nektarja.“

Preiskovanje takega „tresljajočega“ plesa je bilo nekoliko težavnejše, ker obnožine ni mogoče tako nastavljeti kot medu. Opazovanje v velikem rastlinjaku pa je rešilo tudi to vprašanje. Izkazalo se je prav tako, da služi vonj kot drugi znak za vznemirjenje: alarmirane čebele si zapomnijo v tem primeru vonj cvetlič-

nega prahu in ga izsledujejo. Vonj cvetja ne igra pri tem nikake vloge, kar je dognal Frisch z zamenjavo prašnikov šipkov in zvončkov ter obratno.

Po vseh teh poizkusih nastane še vprašanje, če sta obe vrsti plesov, prvi v krogu na mestu in drugi „treslajoči“ za čebele opozorilo, ki naj pri prvem naznanja obilen vir nektarja, pri drugem pa cvetnega prahu. Ali pa sta morda različni obliki plesa postranskega pomena in le hitrost gibov povzroči zanimanje, ali pa je samo vonj odločilen za cilj, ki naj se raziskuje. — Proti pričakovanju in prav tako kot pri mravljah, pa je le zadnje pravilno, to se pravi, oblika plesa ni merodajna, ampak le hitro gibanje plesalke, ki na ta način naznani tovarišicam svoje vznemirjenje.

Taki plesi pa ne vzbudijo vedno zanimanja pri vseh tovarišicah in tudi vsaka izsledilka novih virov dobrot ne pleše v vsakem primeru. Če je našla le pičel vir, ostane mirna in srka tiho zase; tako obnašanje opažamo tudi pri mravljah. Le če izsledil obilen domos, se žival vznemiri in naznani tovarišicam to vznemirjenje s plesi. Pri prvi izsleditvi novega vira hrane se vznemirijo najprej čebele, ki sede brez dela po satju; te sledijo najditeljci, ki so zavohale po njej vonj cvetja, na katerem dobe novo hrano, in se navadijo šele čez čas na to, da prinašajo prav isto vrsto hrane. Tako se nabere skupina čebel, ki vrši isto delo in na enak način tako dolgo, da usahne dotični vir hrane. Čim manj je te, tembolj poredko izletavajo čebele in ostanejo končno doma. Kadar pa kaka oglednica zopet začuti v sebi izsledovalni nagon in zavoha na starem mestu nov vir hrane, alarmira zopet tovarišice v panju; in sicer obvesti poleg nekaterih brezposelnih novink v prvi vrsti svojo staro skupino, ki takoj išče na znanem mestu vir hrane. To je življenjsko važno; kajti cvetje ne daje vedno medu in obnožine, ampak le v določenih časih. Zato bi bilo za ono skupino čebel, ki se je navadila na določeno vrsto cvetja, brezpomembno delo, iskati hrano po tem cvetju v času, ko je ni. Ker cveto spomladi in poleti najrazličnejše cvetlice pomešane med seboj, ima na ta način vsaka vrsta cvetja svoje obiskovalke, ki ne posegajo v tuje pravice, pa čeprav so iz istega panja. Ta stalnost v vrsti cvetja in kraju nabiranja omogoči, da izkoristi žival vir hrane v najvišje mogoči meri, ne da bi se z iskanjem razkropila in zapravljala čas. To gre tem boljše, ker imajo poleg spomina za vrsto cvetja in za nahajališče tudi spomin za čas cvetenja, kar pa že spada v novo poglavje.

Vnanjost čebelnjakov

Fr. L.

Napredni čebelarji posvečajo tudi vnanjosti čebelnjakov mnogo pažnje. Praktična notranja ureditev in v lepotnem (estetskem) oziru odgovarjajoča vnanjost kažeta pravega čebelarja, ki hoče dati svojim ljubljencam tudi lep in prijeten dom. Ni treba, da bi bil ta bahaški in z vsem mogočim načičkan, le v primerni skladnosti naj bo z okolico. Tudi v preprostosti je lahko mnogo lepote. To vidimo pri naših starih kranjskih čebelnjakih, lično narejenih iz brun, z značilnim nadstrešjem v loku in s slamnato streho. Za one čase je bila slamnata streha na

čebelnjakih naravnost zahteva skladnosti z okolico. Saj so bile tudi hiše in gospodarska poslopja krita s slamo. S toplotnih ozirov so bile te strehe zelo praktične, ker se niso v vročini preveč segrele in so bolj branile mrazu dostop kot sedanje iz opeke in cementa. V tem oziru se je v zadnjih desetletjih slika precej spremenila. Slamnate strehe s svojo mirno barvo so izginile in pojavile so se strehe z rdečkasto opeko, vmes pa tudi neokusne cementne ali eternitne. Večinoma so dobili zdaj tudi čebelnjaki nove strehe, izmed katerih se mi zde one iz glinaste opeke mnogo lepše in v toplotnem oziru primernejše kot na tovarne spominjajoče cementne ali eternitne.

Poleg lesenih čebelnjakov iz debelih desk se pojavljajo tudi zidani, ali na lesene stene ometani.

Sploh opažamo, da tudi vnanjost čebelnjakov mnogo pove o razvoju čebelarstva v dotičnih krajih. Lepe čebelnjake smo videli po Gorenjskem, a tudi po nekaterih krajih Koroške, bivše Štajerske in v okolici večjih mest.

Po gorskem predelu Julijske Benečije, zlasti na Tolminskem, so bili čebelnjaki največ zidani in pokriti z značilno žlebasto opeko, imenovano „korci“. Največkrat so bili čebelnjaki prslonjeni v breg, tako da je bila zadnja stena včasih skoro do strehe v zemlji. Za enakomerno toploto v čebelnjaku je bilo to kar dobro. Od zadnje stene do panjev pa je bilo že toliko prostora, da morebitna vlaga zadnje stene ni vplivala na panje. Tu so svojevrsne caporetške panje oskrbovali splošno le spredaj. V ozadju pa so čez zimo nabasali listja.

Po gorskih vaseh Benečanske so imeli še pred nedavnim časom mnogi čebelarji svoje panje kar po hodnikih, ki so obkrožali prvo nadstropje hiš, kot so običajni v onih krajih. Iz slik v čebelarskih knjigah vidimo, da imajo tako navado tudi po Bavarskem.

V zelo živem spominu mi je ostal čebelnjak v sv. Valburgi (ljudje pravijo Šentvomperga) na Gorenjskem, ki sem ga večkrat občudoval kot bosopetec. Moje zanimanje sta vzbujala v prvi vrsti najmanj dva metra visoka, živopisna lesena orožnika, stoječa na obeh vogalih čebelnjaka. Kdo ju je izrezljal, ne vem. Gledala sta tako živo in strogo, da ju vidim v duhu še danes. Škoda, da ni bilo koga, da bi nam bil vsaj v sliki ohranil to svojevrsnost.

Naši oklopni vozovi z oddelki letеčega topništva prihajajo v zelenico SIWA.

● Opazovalne postaje

September. Vreme je bilo ves mesec sončno in suho, presuho za naše čebelice in za pošjske pridelke. Upali smo, da bodo panji vsaj v prvi tretjini meseca na pozni ajdi kako malenkost nabrali, toda motili smo se, pa še ni bilo nobene, panji so celo izgubili na teži. Družine imajo večinoma samo nekoliko kilogramov zimske zaloge, kvečemu do svečnice. Vrhtega so bolj slabe, ker matice v agustu niso skoraj nič zalegale. Čebelarji so vse nade stavili na čebelarški sladkor, a ga na žalost niso dobili. Posledice bodo hude. Čeprav bodo združevali, ne bodo mogli zazimiti niti polovice panjev. Tudi v krajih, kjer je bila obilna paša na hoji, so čebelarji v stiski za sladkor. To bo griže, če ne še kaj hujšega!

Oktober. Tako lepega jesenskega vremena že dolgo let ni bilo. Sonce in toplota dan za dnevom. Panji so prinašali pomalem še obnožino, toda ne toliko, kolikor bi človek pričakoval spričo tako lepega vremena. Ropanja ni bilo, pač pa so čebele zelo stikale za sadjem in močno pritiskale k sadnim stiskalnicam. Po prešanju se jih je paslo na kupe, pri stiskalnicah pa jih je mnogo našlo smrt. Čebelarji so bili zaradi sladkorja za krmljenje zelo nestrpni in vznemirjeni. Ko so zvedeli, da ga ne bo, je bila poparjenost splošna. Nekateri so močno združevali ali pa podirali, nekateri pa panje zazimili s tako pičlo zimsko zalogo, da bo zadoščala komaj do konca februarja.

● Drobir

Urednik.

Važne spremembe pri čeških čebelarških organizacijah. Za starosto „Zveze čebelarških društev na Češkem“ je bil izvoljen Otakar Brenner, ki je na glasu zaradi bogatih izkušenj, širokega razgleda in temeljitega poznavanja čeških čebelarških razmer.

Češki čebelarji so imeli doslej dva časopisa: „Česky Včelař“ in „Včela Moravska“. Oba sta izhajala že 75 let. Namesto teh dveh časopisov je začel 1. januarja 1942 izhajati nov list „Českomoravský Včelař“, ki ga bodo dobivali vsi organizirani čebelarji na Češkem in Moravskem.

Zaskrbljenost zaradi letošnjega prezimovanja panjev je med čebelarji velika. Nekatere vznemirja, kako bodo čebele prezimovale na pregestem hojevem medu, še več jih pa je, ki so družine zazimili z nezadostnimi zalogami. Tudi zavoljo odsotnosti čebelarjev je ostalo mnogo panjev nezazimljenih oziroma suhih. Veliko teh je že padlo, še več pa jih utegne pobrati zima. Poročila, ki jih dobivamo, govore, da se je ponekod število panjev še pred začetkom zime znižalo za 50%.

Vse to nas navdaja z resnimi skrbmi za bližnjo bodočnost našega čebelarstva, zlasti ker utegne nastopiti vrhunec krize v letošnjih prvih spomladanskih mesecih. Če nam takrat krma ne bo na razpolago, bo pomrlo še mnogo družin, ki so jih čebelarji zazimili ob pičlih za-

logah v trdnem upanju, da bo obljubljeni sladkor vsaj takoj po prvem izletu čebel na razpolago.

Naše društvo si veliko prizadeva, da bi bila klaja spomladi pravočasno v rokah čebelarjev. Tudi vse merodajne oblasti so vneto na delu, da bi bilo to vprašanje zadovoljivo rešeno. Računajmo pa že sedaj z vsemi eventualnostmi. Če drugače ne pojde, bomo morali v zgodnji pomladi število panjev še bolj znižati, zlasti kasirati vse slabiče in malo obetajoče družine. Bolje je, da ohranimo, recimo, deset dobrih družin, kakor da z velikimi stroški in s trudom obdržimo pri življenju dvakrat toliko slabičev. Prišel bo čas, ko bomo število plemenjakov zopet lahko zvišali do poljubnosti, do takrat pa skušajmo ohraniti vsaj najboljše plemenjake, čeprav malo po številu.

Take krize prihajajo od časa do časa in se jim tudi sedanjí čebelarški rod ne bo mogel izogniti. Zgodovinski viri nam pripovedujejo, da so bile tudi v starih časih katastrofalne letine, ko ni bilo mogoče ohraniti skoraj nobene paše. V kranjskem okraju je bila pred približno 200 leti tako slaba letina, da je ostal pri življenju en sam panj v vsem okraju. Tudi ta ne bi bil prezimil, da ga ni čebelar jeseni nakrmil z zgoščenim sokom od tepk. Sladkorja takrat še ni bilo. Že nekoliko let po tej nesreči pa so bili čebelnjaki v kranjskem okraju zopet polni panjev. To naj nam daje pogum, da bomo krizo laže prenesli. Kvišku srca!

Lanska čebelarška letina na štajerskem je bila po poročilu, ki smo ga dobili iz okolice Ljutomera, prav slaba. Naš izveščitelj nam piše: „Na žalost smo imeli silno slabo pašo na ajdi. Ves čas od setve do konca cvetenja nismo imeli niti kaplje dežja. Suša je bila grozna, vse se je posušilo. Vročina je bila neznosna; še pozno zvečer je kazal toplomer 25° C. Vseh čebel bo konec, saj nima niti en panj kaj jesti in vsi upamo samo na državno pomoč (sladkor)“.

Prostornina plodišča in moč družine. Staro zlato pravilo je, da slaba družina v velikem panju ne more uspevati. Zato so stari čebelarji roje vsajali v roju primerno posodo, močne prvece v velike kranjiče, drugece in tretjevce pa v manjše. Dokler si roj ni opomogel, so prostornino v panjih z manjšimi roji zmanjšali na ta način, da so prazni prostor v panju zatlačili s senom ali pa potisnili v panj do čebel primerno veliko deščico, ki je ločila zasedeni prostor od praznega. S tem so dosegli, da je roj sedel bolj na toplem in je potem bolj naglo napredoval. Vedeli so, da je toplota v panju tisti činitelj, ki poleg zadostne hrane najbolj pospešuje napredek družine (praho, stavljenje satja, množitev zalege).

Posebno zadovoljstvo navdaja čebelarja, ko aprila meseca v jutranjih urah opazuje plemenjake pri žrelih in vidi, da je marsikaka brada vsa rosna od toplote, ki prihaja iz panja. Panji, ki že v prvi polovici aprila močijo, obetajo mnogo. Rosa na bradah je zanesljivo znamenje, da je družina v redu in močno zaležena. Vse to je mogoče le zaradi tega, ker je bila moč družine vso zimo in še nadalje v lepem skladu s prostornino plodišča. Bila je tolika, da so v panju vladale ves čas ugodne toplotne razmere.

Cim imamo v panjih slabotne družine, naj nikar ne pričakujemo ugodnega spomladanskega razvoja. Slabiči v A. Ž. panjih vso zimo prezebajo in zaradi malega števila čebel ne morejo zadostno ogrevati dvakrat, trikrat prevelikega plodišča. Zavoljo tega se zalega ne množi in družina zaostaja v razvoju. O sreči lahko govorimo, če se tak panj do jeseni toliko opomore, da zaseda vse ulice.

V A. Ž. panju ne moremo plodišča poljubno povečati ali zmanjšati. Ločilna deska je le zasilno sredstvo dvoljvne vrednosti. Zato v teh panjih ne smemo imeti šibkih družin, saj jim ne moremo ustvariti ugodnih pogojev za dober in nagel razvoj. V veliko plodišče A. Ž. panja spadajo samo močne družine, pa nikake druge.

Kuriozen svet. Ali ste že kdaj slišali, da bi bil kdo čebele obdolžil, da mu krađejo iz cvetja na njegovem vrtu med? Človeku se zdi taka obdolžitve nemogoča, pa se je vendar nedavno pripetila, in sicer kar na dveh mestih hkrati: v Budimpešti in v Stuttgartu. Neki budimpeštanski sadjar je vložil tožbo proti devetim sosednjim čebelarjem, trdeč, da si njihove čebele „na protipostavni način prilasčajo tujo, premično stvar“ — med v cvetju na njegovem vrtu. Tožilec je trdil, da obdajajo tuji panji njegov vrt kakor kitajski zid, in da je za časa cvetja sadnega drevja bivanje v vrtu naravnost življenju nevarno. Sodniku je kot dokaz predložil sliko nekega moža z močno oteklo glavo. Toda sodnik je bil dober poznavalec filmov in je menil, da je na fotografiji obraz pohabljenca Quasimoda iz filma „Noterdamski zvonar“... Sedaj so se ojuočili tudi čebelarji. Začeli so dokazovati, kako težko delo opravljajo čebele pri opravljanju cvetov. Za to službo so čebelarji upravičeni zahtevati polovico sadnega pridelka, pripravljeni pa so oddati tožniku polovico tistega medu, ki so ga čebele nabrale na njegovem vrtu, če se nesporno dožene, koliko ga je bilo v resnici nabranega.

Modri sodnik pa je poudarjal, da ni zakona, ki bi čebelarjem prepovedoval nabiranje medu in obnožine. O kakem vltomu tudi ne more biti govora, ker zračni prostor nad vrtom ni zaprt. Seveda je zavrnil tudi predlog čebelarjev kot neumesten in neizvedljiv.

Sreča je, da naše čebele ne vedo, kako malenkostni, zlobni ali pa neumni znajo biti ljudje.

(Leipziger Bzt. 2/42).

Kemičarka čebela. Prof. dr. Schiller je objavil v Leipziger Bzt (3/1942) zanimiv članek o postanku medu, ki ga prinašamo v izveščku.

Čebelji med je, kakor znano, zgoščena raztopina grozdnega, sadnega in trsnega sladkorja, vsebuje pa tudi razne beljakovine, rudniške spojine, organske kisline, dišeče snovi in dekstrinske substance. Čebele nabirajo po cvetju medečino (nektar), ki pa še dolgo ni med. Naprava medu ne obstoji samo v tem, da čebele nabrano medečino zgoste, tako da vsebuje še okroglo 20—24% vode, marveč vodi do medu zamotan delovni postopek, ki ga znanost pozna šele v grobih potezah. Kakor smo ravnokar iz spisa D. A. Gauheja (Zeitschr. f. vergl. Physiologie, 28 zv., str. 211, 1940) zvedeli, izločuje žleza slinavka (ki jo ima čebela v glavi) že med sesanjem medečine na cvetu slino z važnima encimoma invertaza in diastaza. S tema izločkoma spremeni trsni sladkor, iz katerega

obstoji v glavnem medečina in naš navadni sladkor, domala v grozdni in sadni sladkor.

Naša čebela pa ima fin občutek za vsakokratno kemično stanje medečine (ali pa pokladanega sladkorja). Kakor sedaj vemo, primešava medečini obenem z omenjenima encimoma še tretjega, ki povzroči tvorbo kisline iz grozdnega sladkorja. Čemu to? Če bi ne bilo kisline v medečini (sladkorni raztopini), bi zračni kisik povzročil razkorj sladkorja. Organske kisline uničijo hkrati vse škodljive bakterije v medu. Okisanje medu (ali sladkorne raztopine) pa ne sme presegati določene stopnje. Tudi za to je poskrbljeno. Kakor hitro je v tekočini določena stopnja kisline, se začne v vsebini satja (medu, sladkorni raztopini) avtomatsko tvoriti vodikov superoksid, ki uniči kislino tvorečo kvasico (ferment).

Da vemo za vsa ta dogajanja, nam bo bržkone v veliki meri pomagalo reševati skrivnosti o pripravljanju krmilnega mlečka za zalego. Gauhe domneva, da igra tvorba kisline tudi pri individualni prehrani čebel neko vlogo.

Vedno bolj jasno se kaže, kako zamotan biološko kemični proces je priprava medu. Enega izmed mnogih delnih procesov nam je sedaj Gauhe odkril. To pa je predpogoj za razjasnjenje drugih.

Pozor na nosematozo! Letos, ko prezimujejo čebele marsikje na hojevem medu, se utegne pojaviti tu pa tam poleg navadne grize tudi nosematoza. Čebelarje opozarjamo na to nevarno bolezen, zlasti na njeno prihuljeno obliko. Brezbriznemu ali nevednemu čebelarju se lahko pripeti, da se mu bodo panji še pred prvim trebljenjem ali pa v prvih spomladanskih tednih izleteli.

Kdor ne pozna te bolezni, naj vzame v roke Verbičeve knjižico „Čebeline bolezni“ ali pa Jugovega „Praktičnega čebelarja“, pa bo izvedel vse, kar mu je treba vedeti, da se bo znal ravnati. V dvomljivih primerih naj se obrne na naše društvo, ali pa naravnost na veterinar. bakteriološki zavod v Ljubljani, ki bo vpslane mrtvice zastoj preiskal in povedal, ali so bolne ali zdrave.

Ne pozabimo, da nosematoza lahko pobere v nekoliko tednih skoraj vse panje v čebelnjaku. Zato moramo biti posebno letos neprestano na preži, da jo opazimo pravočasno. Po toči ne pomaga zvoniti!

Preskrbite si pravočasno vosek za satnice! Letos utegne biti zadrega za satnice. DC. nima toliko voska v zalogi, da bi mogla vsem čebelarjem brez izjeme s satnicami postreči. Zato se bo ozirala v prvi vrsti na tiste, ki bodo prinesli ali poslali vosek v zameno za satnice, na ostale pa le tedaj, če bo dovolj voska na razpolago.

Zbirajte skrbno voščine, kuhajte jih pravočasno, da ne bo skrbi takrat, ko je treba satnice že dajati v panje.

Letos čebelarjem še posebno priporočamo skupno naročilo satnic, ker bodo s podrobnim razpošiljanjem bržkone težave.

Dobro zamašeno zgornje žrelo veliko pripomore k dobremu in suhemu prezimovanju čebelje družine. Ni dovolj, da je žrelo zaprto s kako deščico, pravilno je, da ga poprej zatlačimo z bombažem ali pa z mehkimi krpicami. Šele potem smo lahko pomirjeni, da v panju ne bo prepaha in da spomladi toplota, ki se

zbira v medišču, ne bo uhajala po nepotrebnem in se ne bo tvorila vlaga po stenah panja. Ravno na take važne „malenkosti“ čebelarji radi pozabijo pri zazimovanju.

Za ojačevanje družin z zalego smemo jemati samo pokrito zalego, ki jo čebelam ni treba več pitati. Posebno primerni so sati z ravno polegajočo se zalego. Slabšim panjem ni umestno dodajati odkrite zalege, saj imajo premalo živali, da bi gojili kaj več svoje zalege, nikar da bi pitali še tujo. Zalego dodajati pa kaže le takim zaostalim panjem, ki imajo dobre in mlade matice ter dovolj živeža. Družini, ki hira zaradi „starostne oslabeledosti“ tudi injekcije z zalego ne bodo pomagale na noge. Škoda zalege!

K poglavju čiščenja panjev. Dr. Borchert, znani proučevalec čebeljih boleznih, je dognal, da poginevo trosi noseme: v pari v 1 minuti; pri 60 stopinjah toplote v 10 minutah; pri 18 stopinjah in 40% relativne zračne vlage v 4 tednih; pri čebelah, spravljenih na suhem v 1 letu; pri čebelah, spravljenih v vodi v 115 dneh; v pegah (madežih) trebeža pa po 2 letih.

Podlaga za oceno moči panja je število zaleženih satov. Družina v A. Z. panju, ki ima — v normalnih letih — sredi maja zaležene le 3 do 4 sate, je slaba, pri 4—6 satih zalege srednja, pri 8—9 satih pa močna. Družina, ki zaseda jeseni po ajdovi paši, konec septembra, še vse ulice, je močna, če zaseda le 5—6 ulic, je srednja, vse druge pa slabe. Pri oceni upoštevajmo vselej tudi starost in kakovost matice in posebne vzroke, zaradi katerih se družina ni mogla pravočasno ter zadovoljivo razviti (n. pr. prelega matice, rojenje, izropanje i. dr. Za oceno je težko dati trdna navodila, ker se čebelarke razmere z leta v leto spreminjajo, z njimi vred pa tudi splošno stanje panjev.

Iz prakse. Novembra meseca sem vzel pod streho čebele nekega ljubljanskega čebelarja, ki jih je imel čez leto na vnanjem pasišču, pa ni mogel do njih. Šele po dolgem prizadevanju se mu je posrečil prevoz domov. Od 30 A. Z. panjev je ostalo živih 9, vsi drugi so bili izropani do zadnjega sata in brez čebel. Od preostalih so imeli samo trije nedotaknjeno plosčice, toda popolnoma izpraznjena medišča, v 6 pa so bile suhe čebele v grozdu poleg enega ali dveh praznih satov, vsi drugi satji pa pobrani iz panjev. Tatovi so morali imeti dobro „žetev“, saj so bili panji v najboljši hojevi paši.

5 panjem je bilo treba dodati vso zimsko zalogo, sladkor, ki smo ga nalili v sate, te pa potisnili naravnost med čebele. Zasedle so jih zelo nerade in je trajalo teden dni, preden je žival osnažila mokre satnike, predelala hrano in si uredila zimsko gnezdo. Nekatero družino so se skozi mrzlo in mokro satje preselile v prostor za sati pri vratih in tam visele v gruči več dni ter se le počasi pomikale v ulice. Hladni in mokri sati so jih zadrževali zadaj v gruči.

Danes, na sv. Miklavža dan, je v panjovih vse v redu in so se družine vsaj za silo umirile. Čebele sede sicer mirno, toda čim posije sonce v žrela, začnejo živahno izletavati, kakor v hladnih spomladanskih dneh, in to pri 4—5° C. Let je izredno živahen in podoben letu os. Panji, ki jim nismo pokladali, popolnoma mirujejo.

Naj ne ostane neomenjeno, da je prevoz čebel izvršil 82 letni čebelar Tone Pavlin. Malo takih korenin med nami!

Zanimive ugotovitve glede medenja ive. Pri nas velja iva kot posebno medovita vrba. Kako leto imajo čebele na njej tako dobro bero, da postanejo panji kar lepo medeni. Sedaj pa prihaja prof. dr. Ewert v Landsbergu v Nemčiji na dan z rezultati, ki jih je dognal glede medenja ive l. 1941!

Znano je, da je iva dvodomna. To se pravi, da so na nekaterih drevesih ali grmih samo mačice z moškimi cvetovi, na nekaterih pa samo z ženskimi. Moške rastline imajo večje cvetove s prašniki in nudijo čebelam zlasti mnogo obnožine, ženske pa znatno manjše cvetove (ne mačice!) s pestiči, seveda brez prašnikov. Moški in ženski cvetovi imajo medovnike, ki izločajo med.

Prof. Ewert je dne 18. aprila 1941 napravil 4 poizkuse. Mačice na dveh ivah je nekoliko dni pred razcvetom zavaroval s finim pajčolanom, da žuželke niso mogle do njih. Pri vsaki preizkušnji je vzel 16 mačic, preštel število cvetov in „iztočil“ med iz njih. Pri prvi preizkušnji je dognal, da je vsebovalo 1000 cvetnih čašic 121,4 mg medecine (27,5 mg grozdnega in sadnega sladkorja, 8,6 mg trsnega sladkorja) in 55,9 mg vsega sladkorja.

2. preizkušnja: 1000 cvetov = 88,4 mg (17,6 mg, 8,6 mg) 26,2 mg.

3. preizkušnja: isto število cvetov = 145 mg (22,2 mg, 19,4 mg) 41,5 mg.

4. preizkušnja: 1000 cvetov = 64,3 mg (14,5 mg, 2,5 mg) 17,2 mg.

Dr. Ewert pravi, da na podlagi teh rezultatov ne moremo govoriti o obilnem medenju ive, kakor to radi in pogosto storimo. Poudarja, da čebela lahko doseže mednike povprečno samo pri 142 cvetovih na posamezni mačici in da je zaradi tega bera na ivi zelo zamudna in manj izdatna kakor na drugih medovitih rastlinah z majhnimi cvetovi, n. pr. jesenskem resju. Končno pravi, da je to šele začetek njegovih preiskav in da bo prihodnje leto (1942) preizkusil še moške cvetove ive glede izdatnosti medenja.

Razume se, da je medenje vrb močno odvisno od vremena. V dr. Ewertovem primeru je kazal toplomer opoldne 15° C več dni zaporedoma. Vreme je bilo sončno brez padavin.

Čiščenje starih satnikov (okvirjev) ni prijetno delo in se mu komodni čebelarji radi ognejo, kar seveda ni prav. Stari satniki morajo biti še posebno skrbno očiščeni, preden jih nanovo zažičimo in opremimo s satnicami. Za čiščenje uporabljamo le tope nože, ki samo stržijo, ne da bi rezali les. Posebno zamudno je čiščenje utora v gornji letvici. Jaz uporabljam za to posebno kljuko, poprej pa postavim satnike v bližini tople peči, da se vosek v utorih dobro omehča. Zadelavina, ki je včasih na vnanjih delih zgornje in spodnje letvice precej, ne sme priti med vosek, ker kvarno vpliva na barvo in kakovost voska.

Satnike uporabljam samo dvakrat, potem jih zavržem, ker so ponavadi že črvivi in preumazani. Pri čebelarjenju s premičnim satjem spadajo satniki med najvažnejše pripomočke, zato morajo biti brezhibni in čedni, sicer čebelar nima z njimi veselja.

Brade panjev so najbolj izpostavljene vlagi (dežju in rosi, ki se tvori pred žrelom). Včasih sem ta del panja posebno skrbno in temeljito popleskal z oljnato barvo, sedaj tega ne delam več, ker sem se prepričal, da je na popleskanih bradah ob količkaj hladnih jutrih mnogo rose, ki čebele pri izletavanju in vračanju močno ovira. Mnogo čebel se prilepi s krili na mokro brado. Ležeč potem na hrbtu se ne morejo zlepa odtrgati in gomaze z nožicami po zraku, iskajoč opore, da bi se rešile iz neprijetnega položaja. Včasih je na bradi tucat ali še več popolnoma premočenih čebel, ki čakajo sonca, da se posuše. Šele potem morejo iti svoja pota. Pri nepopleskanih bradah ponavadi ni rose pred žrelom, zato je bolje, da jih ne popleskamo.

Še en način pospeševanja spomladanskega razvoja panjev, ki je posebne važnosti zlasti za kraje, kjer je izdatnejša zgodnja spomladanska paša, n. pr. na sadnem drevju, repici i. dr. Pred leti, ko še nisem imel posebnih panjev za rezervne družinice, sem jih prezimoval v mediščih plemenjakov. Poskrbel sem, da je bilo medišče od plodišča strogo ločeno, in gori prezimujoče družinice so zimo prav lepo prestale, zlasti ker sem ob hudem mrazu gornja žrela zaprl, tako da je družinica sedeja v toplem zatišju. Zraka je dobivala dovolj od spodaj.

V teku let sem se prepričal, da se je marsikaka družinica do srede maja nenavadno lepo razvila in včasih prekosila celo plemenjaka v plodišču. Spoznal sem, da je temu vzrok predvsem toplota, ki je v gornjem delu panja vedno večja kakor v spodnjem. Zaradi tega in še iz drugih razlogov so začeli nekateri čebelarji prezimovati družine v mediščih, kar se je tudi pri nas ponekod prav dobro obneslo. Pravim ponekod, kajti ta ali oni čebelar s takim prezimovanjem ni bil zadovoljen. Med temi sem bil tudi jaz. Poskušal sem večkrat ta način prezimovanja, a sem ga moral opustiti, ker so panji pozimi preveč močili in imeli spomladi precej plesnivega satja. Ljubljansko zimsko podnebje za tako prezimovanje očitno ni ugodno, ker je zrak prenasičen z vlago in se težka megla tedne na tedne brez prestanka vlačijo po zraku.

Prašilčki pa so mi pokazali novo pot do pospeševanja spomladanskega razvoja panjev. Čim se spomladi čebele dobro otrebijo in sprelete, prestavim sončnega dne vse družine iz plodišča v medišče. Namesto rešetke denem v panj dve deščici v debelini rešetke, ki pa sta skupaj za tri prste krajši kakor rešetka, tako da ostane spredaj tri steni za tri prste prostora, da čebele lahko pridejo do spodnjega žrela. V plodišče denem tri prazne sate, na dno pa kos deščice, da čebele laže splezajo z dna na sate in odtoč v medišče.

Družina sedi sedaj v mirnem zavetju in na toplem, mnogo bolj na toplem kakor v plodišču, ker je odmaknjena od žrela in zaradi tega ne občuti naglih vremenskih sprememb, ki so za čebele včasih tako zelo pogubne. Opazoval sem tudi, da so družine v mediščih mnogo bolj previdne, kar se tiče izletavanja ob neugodnem vremenu. Sončni žarki jih ne izvajajo tako hitro iz panja, zato ne izgubljajo živali po nepotrebem, kar jim potem koristi pri razvoju. Vse to ugodno vpliva na družino, zlasti pa na razvoj.

Edino težavo, ki sem jo imel z družinami v mediščih, je bilo pokladanje hrane. Za pital-

nike zgoraj ni prostora. Pomagal sem si na ta način, da sem klajo nalil v krajni prazni sat, ali pa v posebno leseno koritce, ki je stalo na mestu krajnega sata. Z dobro voljo in potrpljenjem tudi to gre brez večjih težav.

Razume se, da morajo biti zadaj v panju dobre slamnice, ki zakrivajo plodišče in medišče. S papirjem tega ne dosežemo tako temeljito.

Pri takem načinu nameščenja družin je tudi kasnejše prestavljanje enostavno. Dva, tri sate z matico vred dol (namesto deščic pa rešetko) in delo je v glavnem opravljeno.

Čebelarjem svetujem, naj ta način pospeševanja spomladanskega razvoja preizkusijo, pa se bodo prepričali, da je vse, kar sem povedal, zajeto iz prakse. Pa saj nisem napisal nič novega!

Zapomnimo si za morebitni primer pršičavosti. Znano je, da je po nekaterih državah v Evropi pršičavost čebel močno razširjena, tako da je marsikje sploh nemogoče čebelariti. Pri nas te strahovite čebelje bolezni, boljše rečeno zajedalca čebel še ni, smo pa v stalni nevarnosti, da zaide tudi k nam, kar Bog ne daj. Za ta primer moramo biti stalno pripravljene, da ne bomo v kritičnem trenutku šele začeli ugibati, kaj storiti.

Doslej so to bolezen zatirali s tako imenovanim Frowovim sredstvom, tekočino, ki so jo nakapali na klobučevino in potisnili pod satje. Tam je počasi izhlapevala, čebele so jo vdihavale, obenem pa tudi pršice, ki so naseljene v dihalih (vzdušnicah) čebel.

Frowovo sredstvo pa ni bilo brez kvarnih vplivov na obolele družine. Sedaj sta češka čebelarska znanstvenika Peterka in Svoboda objavila novo sredstvo, ki je mnogo boljše in so ga zato začeli splošno uporabljati. Sestoji iz 5 delov teže bencina, 6 delov teže nitrobencola, 2 delov teže methylsalcilata. D o z a : 5 kubičnih centimetrov na dva kosa klobučevine, enega na levi, enega na desni strani dna panja. Klobučevina ostane v panju 10 dni, nato ob prvi ugodni priliki panj dobro prezračiti. Č a s z d r a v l j e n j a : februarja ali v začetku marca, po prvem trebljenju, ko postane zopet hladno, da čebele ne izletavajo. Let je vsekakor preprečiti. Sredstvo je nevarno zaradi ognja!

● Društvene vesti

Okrožnica

vsem podružnicam in članom SCD!

Pričujočo okrožnico smo nameravali poslati prvotno samo podružnicam. Ker pa je promet med posameznimi vasi in naselji otežkočen, so mogoči sestanki samo med čebelarji dotične vasi. Zato je potrebno, da priobčimo okrožnico tudi v SČ. Tako bo dana prilika, da jo prebere vsak čebelar in se ravna po njenih navodilih. Zaradi lažjega pregleda smo razdelili okrožnico na važnejše oddelke.

I. Občni zbori.

Občni zbor, ki je bil 27. septembra 1942 v Ljubljani, je sprejel nekaj sprememb društvenih pravil in jih prilagodil današnjemu položaju. Visoki Komisariat je odobril te spremembe. Zato skličite podružnični občni zbor, kjer-

koli je mogoče. Sklicanje javite vsaj 14 dni prej po županstvu okrajnemu glavarstvu. V prijavi navedite kraj, dan, uro in dnevni red občnega zbora. Če ne prejmete prepovedi, mirno zborujte. Razpravljajte pa izključno le o točkah dnevnega reda. Pred občnim zborom stopite do bližnje karabinerske postaje in javite ji občni zbor. Posvetujte se z brigadirjem zaradi potnega dovoljenja, da ste tudi v tem pogledu brez skrbi. Po občnem zboru javite imena in bivališče vseh odbornikov okrajnemu glavarstvu, sestavite letno poročilo in imenike članov ter jih pošljite osrednjemu društvu. Kjer se občni zbor ne more vršiti, pa sestavite vsaj imenike članov in nam jih pošljite.

II. Članarina.

Upoštevač težak položaj številnih naših malih in revnih čebelarjev je sklenil društveni odbor, da ostane članarina ista kot v letu 1942, to je 30 L. Od teh nakažite po 25 L od člana osrednjemu društvu, po 5 L pa ostane podružnici. Članarino naj vam plača vsak član takoj pri vpisu, blagajnik pa naj jo takoj odpošlje društvu po poštni položnici št. 11.066 ali pa naj jo kdo osebno izroči v Ljubljani. Zavedajte se, da mora društvo vse stroške sproti poravnati. Apeliramo na dobro situirane čebelarje, da nam prostovoljno nakažejo višjo članarino. Naročnina za inozemstvo znaša 40 L.

III. Slovenski čebelar.

Ožji odbor je sklenil, da bo Slovenski čebelar tudi v letu 1945 izhajal vsak drugi mesec in v istem obsegu ter nakladi kot doslej. Uprava bo skrbela, da ga bodo člani prejeli kolikor mogoče redno. Saj je pristojna oblast odredila, da zopet posluje 69 poštних uradov. Kjer pa vendar še pošta ni odprta, bomo list poslali sosedni.

Prvo in drugo številko bomo poslali vsem dosedanjim naročnikom. Za direktne člane in člane Ljubljanske podružnice bomo priložili položnice. Kdor bo plačal naročnino do konca meseca februarja, bo prejel 3. in 4. šte. Neplačnikom lista ne bomo mogli pošiljati. Naročniki izven mej Ljubljanske pokrajine naj nakažejo naročnino po poštni nakaznici „Vaglia“. Funkcionarji podružnic naj pošljejo imenike članov vsaj do konca meseca februarja. Veselilo nas bo, če pošljejo obenem tudi članarino. Članom onih redkih čebelarskih podružnic, ki imajo še kak zaostanek na plačilu članarine, bomo poslali 3. in 4. številko le tedaj, če bodo do konca februarja plačali stari dolg. Odločite se za pristop že sedaj in ne čakajte jeseni, da bomo mogli določiti zadostno naklado. Kasneje ne bo mogoče dobiti vseh številka lista.

IV. Dopisovanje.

Dasi je pristojna oblast zopet vzpostavila poštni promet, opozarjamo funkcionarje podružnic, da pritisnejo na vsako kuverto podružnični žig in napišejo v levem kotu spodaj „Društvena poslovna zadeva“. Razume se samo po sebi, da je treba na vsako kuverto pritisniti znamko.

V. Sladkor.

Glede sladkorja za krmljenje smo že v ju-liju poslali na pristojna mesta prošnjo za na-

kazilo primerne količine. Potrebo smo vsestransko utemeljili. Našo prošnjo sta priporočila kmetijski oddelek Visokega Komisarjata in Združenje kmetovalcev za Ljubljansko pokrajino. Dasi je pristojno ministrstvo uvidelo potrebo, vendar sladkorja za kampanijsko dobo 1942/43 še nismo prejeli. V novembru smo poslali ponovno vlogo in prosili, da bi nam nakazali sladkor vsaj za spomladansko krmljenje. Če bomo sladkor prejeli, ga bomo brez odloga poslali podružnicam. Podružnične odbornike pa prosimo, da izpolnijo takoj po prejemu „Seznam čebelarjev“ po vseh stolpcih vestno in natančno v dveh izvodih. En izvod naj nam vrnejo pravilno podpisan in žigosan. Direktnim članom bomo dali sladkor le tedaj, če bodo poslali ali prinesli potrdilo pristojne občine, koliko in kakšne panje čebel imajo. Ako pošljete koga v Ljubljano, da osebno prevzame sladkor, izročite mu pooblastilo, da se izognemo zlorabam. Če bomo prejeli sladkor, bomo to takoj sporočili po naših dnevnikih. Poudarjamo pa, da ga bomo poslali samo onim podružnicam in članom, ki bodo plačali članarino za leto 1943 in pa morebitne zastale dolgeve.

VI. Vrbove sadike.

Društvo bo imelo spomladi okrog 2000 eno in dvoletnih vrbovih sadik onih zvrsti, ki napravijo mnogo in velike mačice ter nudijo čebelam zato mnogo obnožine. Enoletne sadike bomo oddajali kos po 2 L, dvoletne pa po 3 L. Stroške za pošiljatev in ovoj nosi naročnik. Zbirajte že sedaj naročila in nam nakažite denar, da bomo vedeli število vrbovih sadik porazdeliti. Skrbite, da boste zasadili vsak prazen in primeren prostor z vrkami! Ogibajte se pa voda, ki vanje popada in potone mnogo čebel. Vrbove sadike bomo razpošiljali v mesecu aprilu, če ne bo kake zapreke.

VII. Voščine.

Pozimi imamo čas in priliko, da pregledamo vso zalogo satov. Kolikor je lepo izdelanih s čebeljim delom in ne nad tri leta starih, skrbno odberimo, ostale pa pripravimo za kuhanje. Kdor voščin sam ne bo kuhal, naj jih pošlje do 15. februarja 1945 DČ v Ljubljano. Zaradi pomanjkanja lastnega voska ne bo mogla Čebelarna izdelati dovolj satnic, da bi krila potrebo. Zato bo v prvi vrsti oddajala satnice le onim članom, ki bodo poslali voščine ali pa bodo prinesli vosek v zameno.

VIII. Dopisi.

Vse podružnice prosimo, naj nam sporoče, komu naj pošljamo dopise za podružnico in kam. To je neobhodno potrebno, ker so se pri nekaterih podružnicah izvršile velike spremembe. Kljub resnemu in težavnemu položaju pa storimo vsi svojo dolžnost, da si ohranimo najdragocenejše, kar imamo v čebelarstvu, to je svoje društvo in svoje čebele.

S čebelarskim pozdravom!

Predsednik:
Anton Žnidaršič.

Za tajnika:
Josip Kobal.

VESELA VEST.

Po zaključku lista smo prejeli obvestilo iz Rima, da so nam nakazali na pristojnem mestu za spomladansko krmljenje čebel dva vagona sladkorja. Vse podružnice prosimo zato, da skrbno sestavijo dopolne sezname čebelarjev, vnesejo vanje točne in zanesljive podatke ter nam jih vrnejo pravilno podpisane najkasneje do 20. januarja 1945. Po prejemu seznamov bomo določili količino sladkorja na vsako čebeljo družino, nakar ga bomo začeli takoj razpošiljati.

Slovensko čebelarstvo
v Ljubljani.

SEJNI ZAPISNIKI.

15. seja ožjega odbora dne 22. novembra 1942. Blagajnik je predložil proračun za leto 1945. Odobrili smo izdatke, ki znašajo 57.700 L. Sklepanje o kritju smo odložili. Visoki Komisariat je vzel spremembo društvenih pravil na znanje. Razpravljali smo o naših terjatvah v inozemstvu. Odkupili smo sliko, ki kaže, kako vidi barve človek in čebela. Vzorec kranjiča enotne mere bo imel na notranji strani pokrova 7 razrez (utorov) za osnove satja (trakove). Kupili smo dvigalo. Sladkorja za krmljenje čebel še nismo prejeli.

16. seja ožjega odbora dne 13. decembra 1942. Razpravljali smo dokončno o proračunu za leto 1945 in sprejeli nastopne sklepe: 1. Proračun smo odobrili. 2. Članarina znaša 30 L, za inozemstvo 40 L. 3. Primanjkljaj bomo krili s podporami in iz sladkornega sklada. 4. Za knjižnico in v reprezentativne namene bomo tiskali nekaj izvodov SČ na boljšem papirju. 5. List bo izhajal vsak drugi mesec v 1250 izvodih. Odo-

brili smo uvodni članek za 1. in 2. številko. Celotno nagrado za vodstvo opazovalnih postaj bomo izplačali le onim voditeljem, ki so poslali vsa mesečna poročila. Priznali smo nekaj nagrad sotrudnikom. Določili smo osebju v DC prejemke po določilih nove odredbe Visokega Komisariata.

Opozorilo članom ljubljanske čebelarke podružnice. Za člane ljubljanske podružnice so tej številki SČ priložene podruž. položnice ček. rač. št. 15275. P. n. člani naj jih blagovolijo porabiti za nakazilo članarine za leto 1945 v znesku 30 lir. Da ne bo prekinjenja v dostavi SČ, vabimo člane, da poravnajo članarino najkasneje do 15. februarja t. l. Iz prijaznosti sprejema članarino od članov ljubljanske podružnice tudi DČ. Pri nakazilu članarine po poštni položnici oziroma plačilu v DC blagovolite navesti: točni naslov, poklic, očetovo ime ter število in vrsto naseljenih panjev.

P. n. člani naj blagovolijo vpoštevati prednje opozorilo. Vsem članom medeno čebelarstvo leto!

*

Ljubljanske čebelarje pozivamo, da se zglašijo v Društveni čebelarni do konca meseca januarja 1945 zaradi sestave spiska čebelarjev, ki reflektirajo na sladkor za krmljenje čebel.

Ljubljanski čebelarji, ne prezrite! Kdor izmed ljubljanskih čebelarjev ima svoje čebele izven žične ograje in jih oskrbuje sam, naj se zglašijo do konca januarja 1945 v društveni pisarni zaradi potnega dovoljenja. Sestavili bomo skupen seznam in ga predložili na pristojno mesto. Vsak naj si preskrbi potrdilo dotičnega županstva, kjer ima čebele.

Mali oglasi

Čebelarji, ki imajo kaj medu ali voska na prodaj, naj ga ponudijo v nakup Društveni čebelarni v Ljubljani.

Slovensko čebelarstvo društvo v Ljubljani proda v izvirne platnice vezane letnike Slovenskega čebelarja l. 1905, 1912, 1916, 1923 in 1925. Cena 30 L, s poštino in ovojnino 32 L.

Hrastar Anton, Ljubljana-Moste, Ciglarjeva ulica 15, ima na prodaj 20 A. ž. panjev po 650 L. Panji so različnega dela. Pred zazimljenjem so imeli v plodišču do 12 kg medu.

Kdor ima Sumpererjev ali skočidolski panj, droryjevca, gerstungovca, dunajčana, amerikanca ali kranjič s prečnim delom, velikost slična Janševemu panju. Najserjev panj ali kak drug panj, ki so ga kdajkoli pri nas uporabljali, naj ga odstopi ali proda Slovenskemu čebelarstvemu društvu za muzej.

Pozor, čebelarji! Društvena čebelarna v Ljubljani bo kuhala voščine v začetku marca 1945. Kdor hoče imeti prvovrsten vosek, naj jih pošlje v Ljubljano gotovo do 15. februarja 1945.

Člani! Če potrebujete kakršnakoli pojasnila ali navodila glede vašega čebelarstva, zglašite se osebno v društveni pisarni med 9. in 12. uro ter med 15.30 in 17. uro. Kdor želi imeti pismen odgovor, naj priloži zanj znamko!

Vodja Društvene čebelarne: Adolf Arko, Ljubljana, Streliška ulica 20. — Vodja zavarovanja proti kužnim boleznim: Anton Stefancioza, Ljubljana, Gluhonemnica. — Čebelarke opazovalnice vodi urednik SČ.

Slovenski čebelar izhaja mesečno. Ureja in za uredništvo odgovarja Avgust Bukovec. Izdaja in zalaga Slovensko čebelarstvo društvo v Ljubljani. Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo Slovenskega čebelarja v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje 14. Uprava in društvena pisarna: Ljubljana, Tyrševa cesta 21, telefon 35-45, številka ček. računa 11.066. Članarina (naročnina) znaša letno 30 L, za inozemstvo pa 40 L.

Tiska J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža d. d. v Ljubljani. Odgovoren V. Jeršek.